

2004 kovo 13
Nr. 5

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Popiežius

Popiežius Jonas Paulius II
Laiškas viso pasaulio jaunimui
XIX pasaulinės jaunimo dienos (2004 m.) proga 2

Ganytojų žodis

Kardinolo A. J. Bačchio laiškas šv. Kazimiero 400-ųjų kanonizavimo
metinių proga 4

Bažnyčia Lietuvoje

Paskelbta Lietuvos globėjo šv. Kazimiero jubiliejinių metų pradžia 5
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 6
Pelenų diena 7
Parengiamasis LVK Pasauliečių tarybos susitikimas 8
Vilkaviškio vyskupijos kunigų simpoziumas 9
Konferencija „Skyrybų netektis: kaip įveikti jos pasekmes“ 10
Seminaras „Priklausomybių prevencija“ 11

Homilijos

VARGINGUMAS GAILESTINGUMO AKIVAIZDOJE
V gavėnios sekmadienis (C) 14
DIDYSIS PERVERSMAS
Verbų sekmadienis (C) 15

Bažnyčios dokumentai

Popiežiškoji Biblijos komisija
ŽYDŲ TAUTA IR JŲ ŠVENTIEJI RAŠTAI KRIKŠČIONIŲ BIBLIJOJE 16

Bažnyčia pasaulyje

Dirbtinis apvaisinimas etiškai nepriimtinas 22
Bažnyčia išliks „gyvenimo ir džiaugsmo šaltiniu“ 22
Europos katalikų teologų draugijos susitikimas 23

Papilio 5
LT-3000 Kaunas
Lietuva
Telefonai
323853
322776
Telefaksas
323853
el. paštas lkbic@lcn.lt
<http://www.lcn.lt/bzinios>

Popiežius Jonas Paulius II

Laiškas viso pasaulio jaunimui XIX pasaulinės jaunimo dienos (2004 m.) proga

„Mes norėtume pamatyti Jėzų“ (Jn 12, 21)

1. 2004 metai yra paskutinysis etapas prieš didįjį susitikimą Kelne, kur 2005 metais bus švenčiama XX pasaulinė jaunimo diena. Todėl kviečiu jus intensyviau žengti dvasinio pasirengimo keliu, gilinantis į temą, kurią parinkau šiai XIX pasaulinei jaunimo dienai: *„Mes norėtume pamatyti Jėzų“ (Jn 12, 21)*.

To vieną dieną apaštalų prašė „graikai“. Jie norėjo sužinoti, kas buvo Jėzus. Jie neatėjo pasižiūrėti, kaip atrodo žmogus Jėzus. Stumiami didelio smalsumo ir nuojautos, kad atras atsakymus į savo pagrindinius klausimus, jie norėjo sužinoti, kas jis iš tikrųjų ir iš kur atėjo.

2. Mieli jaunuoliai, kviečiu ir jus pasekti tais „graikais“, kurie, trokšdami „pamatyti Jėzų“, kreipėsi į Pilypą. Tegu jūsų ieškojimą ne tik motyvuoja tiesiog intelektinis smalsumas, kuris jau pats vertingas savaime, bet pirmiausia skatina vidinis poreikis surasti atsakymą į jūsų gyvenimo prasmės klausimą. Kaip turtingas jaunuolis iš Evangelijos, taip ir jūs ieškokite Jėzaus, kad jo paklaustumėte: „Ką turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?“ (Mk 10, 17). Evangelistas Morkus priduria, kad Jėzus į jį meiliai pažvelgė. Prisiminkite taip pat kitą epizodą, kur Jėzus taria Natanaeliui: „Prieš pakviečiant tave Pilypui, kai sėdėjai po figmedžiu, aš mačiau tave“, iš izraelito, kuriame nebuvo klastos (plg. Jn 1, 47), širdies ištraukdamas gražų tikėjimo išpažinimą: „Rabi, tu Dievo Sūnus!“ (Jn 1, 49). Tas, kuris prie Jėzaus artinasi širdimi be prietarų, nesunkiai gali įtikėti, nes pats Jėzus pirma jį pamatė ir pamilo. Iškiliausias žmogaus orumo aspektas būtent ir yra pašaukimas bendrauti su Dievu, keičiantis giliais, gyvenimą keičiančiais žvilgsniais. Norėdami pamatyti Jėzų, pirmiau turime leisti jam pažvelgti į mus!

Troškimas pamatyti Dievą gyvas kiekvieno vyro ir kiekvienos moters širdyje. Mieli jaunuoliai, leiskite Jėzui žvelgti jums į akis, kad jumyse augtų troškimas pamatyti Šviesą, paragauti Tiesos spindesio. Nesvarbu, suvokiame tai ar ne, Dievas mus sukūrė, kad mus mylėtų ir kad mes jį savo ruožtu mylėtume. Štai kodėl žmogus širdyje nešioja nenumaldomą Dievo ilgesį: „Tavo veido, Viešpatie, aš ieškau! Neslėpk nuo manęs savo veido“ (Ps 27, 8). Ši Veidą – žinome – Dievas mums apreiskė Jėzuje Kristuje.

3. Mieli jaunuoliai, ar norite ir jūs kontempliuoti šio Veido grožį? Štai klausimas, kurį keliu jums 2004 metų Pasaulinę jaunimo dieną. Nesiskubinkite atsakyti. Pirmiausia panirškite vidujai į tylą. Leiskite iš širdies gelmių išstrykšti karštam troškimui pamatyti Dievą, troškimui, kurį kai kada nustelbia pasaulio triukšmas ir malonumų pagundos. Leiskite kilti šiam troškimui ir įstabiai patirsite susitikimą su Jėzumi. Krikščionybė nėra vien mokymas; tai susitikimas tikint su Dievu, kuris tapo esantis mūsų istorijoje per Jėzaus išikūnijimą.

Visomis išgalėmis stenkitės, kad toks susitikimas įvyktų, žvelgdami į Jėzų, kuris jūsų karštai ieško. Ieškokite jo savo kūno akimis gyvenimo įvykiuose ir kitų veiduose; tačiau taip pat ieškokite jo sielos akimis melddamiesi ir apmąstydami Dievo žodį, nes „įsimąstant į Kristaus veidą neišvengiamai būtina remtis tuo, kas apie jį sakoma <...> Šventajame Rašte“ (Novo millennio ineunte, 17).

4. Pamatyti Jėzų, įsimąstyti į jo Veidą – tai nugalimas troškimas, tačiau kartu, deja, ir troškimas, kurį žmogus gali iškreipti. Taip atsitinka dėl nuodėmės, kurios esmė būtent yra nusukti akis nuo Kūrėjo bei atgręžti jas į kūrinį.

Tie „graikai“, kurie ieškojo tiesos, nebūtų galėję prisiartinti prie Jėzaus, jei jų troškimas, gaivinamas laisvo ir savanoriško akto, nebūtų virtęs konkrečiu aiškiu apsisprendimu: „mes norime pamatyti Jėzų“. Būti tikrai laisvam reiškia įstengti pasirinkti Tą, kuriam buvome sukurti, ir palenkti savo gyvenimą jo viešpatavimui. Savo širdies gelmėje jaučiate: visos žemės gėrybės, visos profesinės sėkmės, net žmogiškoji meilė, kurios trokštate, niekada negali iki galo patenkinti jūsų vidujiškiausių ir giliausių lūkesčių. Vien susitikimas su Jėzumi gali suteikti tikrą prasmę jūsų gyvenimui: „Tu, Viešpatie, mus sukūrei sau, ir nerami mūsų širdis, kol tavyje nesiils“, – rašė šventasis Augustinas (Išpažinimai, I, 1). Nepalaukite to ieškojė. Atkakliai to toliau siekite, nes nuo to priklauso jūsų visiška savirealizacija ir jūsų džiaugsmas.

5. Mieli bičiuliai, jei išmoksite atrasti Jėzų Eucharistijoje, mokėsite jį atrasti ir savo broliuose bei seseryse, pirmiausia neturtingiausiuose. Eucharistija, priimama su meile ir karštai adoruojama, tampa laisvės ir artimo meilės

mokykla meilės įsakymui įgyvendinti. Jėzus kalba mums nuostabia savęs atidavimo ir meilės iki savo gyvybės paaukojimo kalba. Ar tai lengva? Ne, ir tai jūs žinote! Save užmiršti nelengva; tačiau tai nugręžia nuo savanau-diškos ir narcizinės meilės, kad atvertų žmogų save dovanojančios meilės džiaugsmui. Ši eucharistinė laisvės ir artimo meilės mokykla moko įveikti paviršutiniškus jausmus bei tvirtai išsakyti tiesoje ir gėryje; ji išlaisvina iš užsidarymo savyje ir nuteikia atsiverti kitiems, moko afektinę meilę paversti veiklia. Juk meilė nėra tik jausmas, tai taip pat valios aktas, kuriuo kito gerovei nuolatos teikiama pirmenybė savo gerovės atžvilgiu: „Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 13).

Būtent tokios vidinės laisvės ir karštos artimo meilės moko mus Jėzus, idant sutiktume jį kituose, pirmiausia perkreiptame vargšo veide. Palaimintoji Teresė iš Kalkutos mėgo dalyti savo „vizitinę kortelę“, ant kurios buvo parašyta: „Tylos vaisius yra malda; maldos vaisius yra tikėjimas, tikėjimo vaisius – meilė, meilės vaisius – tarnavimas, tarnavimo vaisius – ramybė“. Štai susitikimo su Jėzumi kelias! Eikite pasitikti visų žmogiškų kančių degdami dosnumu ir kupini meilės, kurią Dievas žadina jūsų širdyse per Šventąją Dvasią: „Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Pasauliui labai reikia didaus pranašiško broliškos meilės ženklų! Juk neužtenka „kalbėti“ apie Jėzų; taip pat būtina leisti jį tam tikru būdu „pamatyti“ per iškalbų liudijimą savo gyvenimu (plg. *Novo millennio ineunte*, 16).

Ir neužmirškite Kristaus ieškoti ir jo buvimą atpažinti Bažnyčioje. Bažnyčia yra tarsi jo išganomosios veiklos tąsa laike ir erdvėje. Joje ir per ją Jėzus šiandien toliau regimai rodo, ir joje ir per ją žmonės gali jį sutikti. Savo parapijose, sąjūdžiuose ir bendruomenėse būkite svetingi vieni kitiems, taip leisdami augti tarpusavio bendrytei. Tai regimas Kristaus buvimas Bažnyčioje ženklas, nepaisant jį dažnai aptemdančių sienų, suręstų žmonių nuodėmės.

6. Todėl nenustebkite, jei savo kelyje neišvengsite susitikimo su Kryžiumi. Argi Jėzus nesakė savo mokiniams, kad kviečio grūdas turi kristi į žemę ir apmirti, kad duotų gausių vaisių (plg. Jn 12, 23–26)? Jis taip pat nurodė, kad jo gyvenimo atidavimas ligi mirties duos vaisių. Jūs žinote: po Kristaus prisikėlimo paskutinis žodis niekuomet nebepriklausys mirčiai. Meilė stipresnė už mirtį. Tai, kad Jėzus sutiko mirti ant kryžiaus, paversdamas jį gyvybės versme ir meilės ženklu, nėra nei silpnumas, nei mėgavimasis kančia. Jis tai padarė, kad mums laimėtų išganymą ir jau dabar leistų dalyvauti savo dieviškajame gyvenime.

Būtent šią tiesą norėjau priminti pasaulio jaunuoliams, 1984-aisiais, Šventųjų Atpirkimo metų pabaigoje, patikėdamas jiems didelį medinį kryžių. Nuo tada, rengiantis pasaulinėms jaunimo dienoms, jis pabuvojo įvairiose šalyse. Prie šio kryžiaus meldėsi šimtai tūkstančių jaunuolių. Jo papėdėje jie nusimetė juos slėgusias naštas ir suvokė, jog yra mylimi Dievo, ir daugelis jų net surado jėgų pakeisti gyvenimą.

Šiais metais, minint XX šio įvykio metines, kryžius bus iškilmingai sutiktas Berlyne, iš kur jis kelias po visą Vokietiją ir kitais metais pasieks Kelną. Šiandien trokštu jums pakartoti anuomet mano išstartus žodžius: „Mieli jaunuoliai, <...> patikiu jums Kristaus kryžių! Neškite jį per pasaulį kaip Viešpaties Jėzaus meilės žmonijai ženklą ir skelbkite visiems, kad tikrai Kristaus mirtyje ir prisikėlime galime atrasti išganymą ir atpirkimą“.

7. Jūsų bendraamžiai tikisi, kad liudysite Tą, kurį sutikote ir kuris dovanoja jums gyvenimą. Kasdienio gyvenimo tikrovėje bebaimiškai liudykite, kad meilė stipresnė už mirtį. Dabar jūsų eilė priimti šį iššūkį! Tarnaukite skelbdami Gerąją Naujieną savo talentais ir jaunatvišku užsidegimu. Būkite karšti Jėzaus draugai, rodantys Viešpatį visiems trokštantiems jį pamatyti, pirmiausia tiems, kurie nuo jo labiausiai nutolę. Pilypas ir Andriejus nuvedė „graikus“ pas Jėzų: Dievas pasinaudoja žmogiškąja draugyste, kad atvestų širdis prie dieviškosios meilės šaltinio. Jauskitės atsakingi už savo draugų ir bendraamžių evangelizaciją.

Švenčiausioji Mergelė Marija, visą savo gyvenimą paskyrusi uoliai Kristaus veido kontempliacijai, tegu nepaliaujamai išlaiko jus savo Sūnaus žvilgsnyje (plg. *Rosarium Virginis Mariae*, 10) ir palaiko rengiantis Kelne vyksiančiai Pasaulinei jaunimo dienai, kurios link kviečiu keliauti kupiniems atsakingo bei veiklaus užsidegimo. Nazareto Mergelė, rūpestinga ir kantri Motina, tegu ugdo jumyse išimastančią širdį ir moko nenukreipti savo žvilgsnio nuo Jėzaus, kad šiame laikiname pasaulyje būtumėte amžinojo pasaulio pranašai.

Iš visos širdies teikiu jums savo ypatingą palaiminimą. Tegu jis lydi jus jūsų kelyje!

Vatikanas, 2004 m. vasario 22 d.
Jonas Paulius II

**Kard. A. J. Bačkio laiškas
šv. Kazimiero 400-ųjų kanonizavimo
metinių proga**

2004-ųjų šv. Kazimiero iškilmė

Brangūs Lietuvos žmonės,

Šiomet sukanka 400 metų nuo tų dienų, kai Lietuvos pasiuntinių iš Romos į Vilnių atgabenta popiežiaus brevė, leidusi karalaitį Kazimierą minėti rengiant šventajam deramą iškilmę. 1604-ųjų gegužę vilniškių ir sostinės svečių džiaugsmas išsiliejo į didelę šventę, triumfo eiseną Vilniaus gatvėmis dangiškojo užtarėjo garbei. Buvo iškilmingai pašventintas pirmosios Šv. Kazimiero titulo šventovės kertinis akmuo. Todėl skelbiu šiuos metus Šventojo Lietuvos globėjo Kazimiero jubiliejiniais metais.

Kasdien regime, kaip negailestingoje akistatoje su šių laikų iššūkais skaudžiai gniuždomas į atokiausius gyvenimo pakraščius traukiasi gerumas, švelnumas, nuoširdumas... Jie nepajėgūs priešintis vartojimo kultui, naudos siekiui, gašlumo siautuliui. Vienintelis šventumas, kaip byloja Motinos Teresės pavyzdys, atlaiko sekuliaraus pasaulio spaudimą. Tik šventumas įstengia keisti žemės veidą, išdrįsta liudyti laimę, kurią žmogui teikia švari sąžinė, dosni širdis ir tarnaujančios rankos. Todėl Šventasis Tėvas nuolat primena evangelinį raginimą – kiekvienas krikščionis pašauktas siekti šventumo. Tegu mūsų tautos šventojo pagerbimas tampa iš paklydimų laisvinančio šventėjimo kelio gaire, tegu šios iškilmės pasibeldžia į mūsų atmintį kviesdamos, pasak seno aforizmo, „nepamiršti sektais, kuriuos švenčiame“.

Girdžiu tikėjimo brolių ir seserų skundus – mūsų dienų krikščioniui sunkiau, nei kada nors anksčiau, naujosios pagundos įklampina tarsi nejučia, bet visiškai atima ryžtą gyventi žemiškąjį gyvenimą Amžinybės perspektyvoje. Šiuose skunduose slypi abejonė, ar gali tai, ką žinome apie seniai praėjusių dienų šventąjį, pažadinti mumyse paprastumo, tyrumo, pamaldumo, kurie buvo šv. Kazimiero gyvenimo vaisiai, sieki.

Iš tiesų šiandien reikia drąsos būti krikščioniu. Bet juk jaunas karalaitis ir yra drąsiųjų šventasis! Karališka garbė jam nesusuko galvos. Jis drąsiai atmetė turto ir žemiškos galybės kelią, kurį jam piršo kilmė. Jis nepasidavė rūmų intrigoms ir dvaro siūlomies malonumams. Pagaliau jis atrėmė šeimos ir gydytojų įkalbinėjimus atsisakyti skaistybės, nors tai neva būtų padėję ligų kamuojamam kūnui. Štai kodėl paliegusio jaunuo-

lio, kuris nelaimėjo karų žemiškajame gyvenime, dangiškasis užtarimas įkvėpė pergalingos drąsos su Maskva kovojusiai Lietuvos kariuomenei. Štai kodėl šv. Kazimieras gali įkvėpti drąsos mūsų dienų jaunuoliams pasakyti „ne“ tam, kas madinga ir vienadieniška, vardan to, kas tikra ir amžina. Vardan Kristaus.

Šventojo Karalaičio pavyzdys mus moko, kad Dievo pašaukimas suteikia jėgų nužengti nuo karališkų sostų ir suklypus ant šventovės akmens išgirsti Viešpaties balsą, priimti jo skirtą misiją. Kaip tik čia ir glūdi žmogaus šventumo paslaptis: atrasti Kūrėjo skirtą vietą ir užduotį žemėje, kuri tarsi skaidrus mozaikos akmenukas priglunda pasaulio margaspalviame paveiksle. Kiekvienam iš mūsų Dievo valia atsiskleidžia per gyvenimo įvykius, sutiktus žmones, istorijos vingius. Tačiau Dievas suranda ir tiesioginį būdą prakalbinti mūsų širdis, idant pakviestų mus išpareigoti kurti meilės ir darnos civilizaciją. Malda bei gerumo darbai kasdienėje pilkumoje padeda nepamesti iš akių svarbiųjų dalykų, nebūti, anot kun. Pauliaus Rabikausko SJ, „prilipusiems prie žemės grumsto ir nesitenkinti vien duona“.

Mieli broliai ir seserys, šiais jubiliejiniais metais kviečiu ir raginu jus aplankyti Vilnių, Aušros Vartų ir šv. Kazimiero, kuris buvo be galo atsidadęs Gailestingumo Motinai, miestą. Jūsų laukia gražios iškilmės, tauri muzika, teatralizuota eiseną. Suklupę prie vienintelio Lietuvos šventojo relikvijų apmąstykime jo gyvenimą, karalaičio mums paliktą pavyzdį ir išvysime ne nusaldintų paveiksliukų „šventuolėlių“, o drąsiai savo tikėjimą liudijusį kilnų ir dvasiškai patrauklų jaunuolį. Atsiverianti Europos tautų bendrijos erdvė, kurioje tiek daug kelių veda tolyn nuo Kristaus, iš mūsų pareikalaus dar sąmoningiau gyventi autentišku tikėjimu. Melskime europiečio karalaičio dangiškos globos, idant Dievo ir žmonių meilė būtų mūsų gyvenimo druska.

Su ganytojišku palaiminimu –

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis
Vilniaus arkivyskupas metropolitas

Panevėžyje restauruota freska

Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje prieš Šv. Kazimiero atlaidus baigta restauruoti istorinė freska „Stebuklas ties Polocku“, vaizduojanti Lietuvos globėjo šventojo Kazimiero apsi-reiškimą ir pagalbą lietuvių kariams mūšyje ties Polocku.

Garsaus XX a. pradžios lietuvių dailininko Jono Mackevičiaus katedroje nutapyta freska „Stebuklas ties Polocku“ simbolizuoja Lietuvos globėjo šventojo Kazimiero pasirodymą lietuvių mūšyje su maskviečiais XVI amžiuje. Anot legendos, būtent šis šventojo pasirodymas išgelbėjęs lietuvius nuo pralaimėjimo. Freskoje pavaizduotas momentas, kai Lietuvos kariai ties Polocku stebi šv. Kazimiero pasirodymą debesyse. Pasakojama, kad, šventajam nurodžius brastą per Dauguvos upę, Lietuvos kariuomenė atmušė rusus nuo Polocko tvirtovės.

Vasario 28 d. iškilmingų šv. Mišių aukai vadovavo Maskvos Dievo Motinos arkivyskupijos arkivyskupas T. Kondrusiewiczzius, šv. Mišias koncelebravo Panevėžio ordinaras vysk. J. Kau-neckas, vyskupas emeritas J. Preikšas, klebonas dr. Rimantas Gudelis. Per pamokslą arkiv. T. Kondrusiewiczzius, remdamasis popiežiaus Jono Pauliaus II apaštališkuoju laišku *Novo millennio ineunte*, kalbėjo apie šventumo siekimą. Arkivyskupas akcentavo maldos, atgailos, atsivertimo, Eucharistijos, Dievo žodžio klausymo ir jo skelbimo vietą krikščionio gyvenime iliustruodamas herojiškais tikėjimo liudijimo pavyzdžiais iš Rusijos Bažnyčios gyvenimo.

Vakare katedros parapijos salėje vyko iškilmingas freskos pristatymas. Oficialaus priėmimo metu Panevėžio katedros klebonas R. Gudelis padėjo Kultūros vertybių apsaugos departamento Restauravimo tarybos pirmininkei Daliai Krūminienei ir visiems, kurie prisidėjo prie freskos restauravimo. Panevėžio katedros centrinio altoriaus apsidėje esančios didžiulės (22x14 m) freskos „Stebuklas ties Polocku“ restauravimo darbams, kurių sąmata siekė 260 tūkst. Lt, lėšų skyrė Kultūros vertybių apsaugos departamentas, Panevėžio miesto savivaldybė ir parapijos tikintieji.

-kad-

Paskelbta Lietuvos globėjo šv. Kazimiero jubiliejinių metų pradžia

Šiais metais sukanka 400 metų nuo pirmųjų didžiųjų Šv. Kazimiero iškilmių Vilniuje. Ta proga Vilniaus arkivyskupas metropolitas kard. Audrys Juozas Bačkis kovo 4 d. laišku kreipėsi į Lietuvos žmones paskelbdamas 2004-uosius Lietuvos globėjo šv. Kazimiero jubiliejiniais metais (žr. šio numerio 4 psl.). Svarbiausi renginiai vyks gegužės pradžioje ir sutaps su Lietuvos įstojimo į ES minėjimais. Šv. Kazimiero, europiečio karalaičio, asmens ir religinės bei politinės veiklos, jo šventumo pavyzdžio aktualizavimas suteiks dar vieną progą suvokti Lietuvos istorinę vietą Europoje, ilgaamžę europietiškos dvasinės kultūros sklaidą mūsų krašte.

Šventasis Kazimieras gimė 1458 m. spalio 3 d. Krokuvos pilyje. Nepaisydamas savo luomo, jaunas karalaitis pasirinko asketo gyvenimą: slapta vilkėjo ašutinę, miegojo ant grindų, melstis eidavo net naktį prie uždarų bažnyčios durų, dažnai pasninkavo, niekad neišardavo nereikalingo žodžio. Jis gyveno su numylėta giesme *Omni die dic Mariae* lūpose ir širdyje. Ypatinga karalaičio dorybė buvo skaistumas.

Iššyk po mirties 1484 m. kovo 4 d. jis ėmė garsėti šventumu bei stebuklais. 1517 m. popiežius Leonas X paskyrė kanonizacijos proceso komisiją, o 1520 m. pasiuntė į Lietuvą legatą vysk. Zachariją Ferrerį, kuris tapo pirmuoju šv. Kazimiero biografu. Jis išsamiai papasakojo apie „mūsų laikais negirdėtą“ karo įvykį – karalaičio užtarimu lietuvių laimėtą pergalę prieš kur kas didesnę Maskvos kariuomenę, teigė, kad prie jo kapo Vilniaus katedroje kasdien vyksta vis daugiau stebuklingų pagijimų ir „net atgyja mirusieji“.

1583 m. išėjo pirmoji Romos martirologijos laida, kurioje karalaitis įrašytas „į šventųjų skaičių“. 1602 m. lapkričio 7 d. popiežius Klemensas VIII breve *Quae ad sanctorum* pakėlė šv. Kazimiero šventę į aukštesnį laipsnį, patvirtino šventojo Mišioms skirtas maldas ir brevioriaus skaitinius. Į Vilnių brevė atgabenta 1604 m. gegužę, ir miestelėnų džiaugsmas išsiliejo į pirmą didžiąją iškilnę šventojo garbei. Trečiąją šios iškilnės dieną buvo pašventintas kertinis akmuo šv. Kazimierui dedikuotai jėzuitų bažnyčiai. Nuo 1636 m. jis gerbiamas kaip Lietuvos ir Lenkijos globėjas, o 1948 m. šventasis karalaitis paskelbtas viso pasaulio lietuvių jaunimo globėju.

Kovo 4 d. Vilniaus arkikatedroje bazilikoje aukotos šv. Mišios prašant šv. Kazimiero užtarimo ir pagalbos mūsų tautai. Iškilmingai liturgijai vadovavo kardinolas A. J. Bačkis, Mišias koncelebravo apaštališkasis nuncijus arkiv. Peteris Stephanas Zurbriggenas, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, vyskupai Juozapas Matulaitis, Juozas Tunaitis ir apie septynias dešimtis kunigų.

Pilnutėlėje Vilniaus arkikatedroje pamokslą sakė kardinolas A. J. Bačkis. „Šiandien pradėdame Lietuvos globėjo šv. Kazimiero jubiliejinius metus, tebus tai tie metai, – kalbėjo ganytojas, – kurie paskatins mus ryžtingai žengti šventumo keliu. Šiandien ne tik įmanoma, bet ir būtina gyventi Kristaus Evangelija, ne pritaikyta, ne supaprastinta, bet tikra, gyva, radikalia Evangelija“. Kardinolas akcentavo, kad šv. Kazimieras turėjo daugybę pareigų, galimybių ir pagundų, tačiau pasirinko šventumo kelią. Karšta malda Dievui, M. Marijai, užuojauta neturtėliams – štai kodėl jis tapo nemirtingas. „Žemiškasis gyvenimas ir mums siūlo daugybę pasirinkimų, o amžinasis tik du – dangų arba pragarą. Šiandien nemadinga kalbėti apie pragarą, bet Dievo rūstis, – sakė kardinolas, – yra tokia pat tikra kaip ir Dievo gailėstingumas. Ar šios dienos Eucharistijos metu atėjęs Kristus ras mūsų sielą švarią?“ Kardinolas A. J. Bačkis ragino nepamiršti gavėnios kvietimo į atgailą ir susitaikymą.

Po šv. Mišių priešais šventojo Kazimiero sarkofagą buvo sukalbėta malda Lietuvos globėjui, o po giesmės „Ausk Marijai rožių giją“ tikintieji galėjo pabučiavimu ar palietimu pagerbti šv. Kazimiero relikvijas. Šv. Kazimiero bažnyčioje Vilniuje kiekvieną kovo mėnesio sekmadienį po 12.00 val. šv. Mišių bus supažindinama su šv. Kazimiero gyvenimu ir šventovės istorija.

Kovo 4 d. Lietuvos dailės muziejuje atidaryta jubiliejiniams Lietuvos globėjo šv. Kazimiero metams skirta paroda *Vita Sancti Casimiri*. Lietuvos dailės muziejaus ir Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos parengtoje parodoje eksponuojami šv. Kazimiero gyvenimą liudijantys istoriniai rankraščiai, reti spaudiniai bei jo gyvenimą įprasminantys meno kūriniai. Parodos lankytojai galės pamatyti unikalią tapybos drobę „Šv. Kazimieras tarp angelų“.

Kovo 5 dieną kardinolas A. J. Bačkis Vilniaus arkikatedroje šv. Mišias aukojo kartu su titulinių šv. Kazimiero bažnyčių Lietuvoje kunigais. Pamokslą pasakė Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios rektorius kun. Lionginas Virbalas SJ.

Kovo 6 d. kardinolas A. J. Bačkis prie šv. Kazimiero karsto meldėsi su Vilniaus šv. Juozapo ir Telšių seminarijų auklėtiniais bei jų vadovybe. Po pietų Vilniaus arkikatedros jaunimo bendruomenė pakvietė Vilniaus miesto parapijų jaunimo bendruomenes į „Popietę su šv. Kazimieru“.

Lietuvos globėjo šv. Kazimiero jubiliejiniai metai kulminaciją pasieks gegužės mėnesį, minint 400 metų sukaktį, kai į Vilnių buvo atgabenta popiežiaus Klemenso VIII brevė ir buvo surengta pirmoji didelė išskilmė šventojo garbei.

-sm-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Kovo 4-ąją, Šv. Kazimiero dieną, buvo surengtas šventinis Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas, kuris prasidėjo šv. Mišiomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Šv. Mišias aukojo Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas A. J. Bačkis, koncelebravo apaštališkasis nuncijus P. S. Zurbruggenas, Kauno arkivyskupas metropolitas S. Tamkevičius, Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis, vyskupas J. Tunaitis. Po Mišių kunigai susirinko į kuriją. Į susirinkimą buvo pakviesti ir minėti vyskupai, taip pat kiti garbingi svečiai – nuncijaus sekretorius mons. Ch. D. Balvo, prelatas E. Putrimas, atsakingas už lietuvių sielovadą iševijoje, Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos rektorius prelatas A. Bartkus ir kiti.

Susirinkimui vadovavęs kardinolas A. J. Bačkis iš pradžių suteikė žodį svečiams. Nuncijus prisiminė, jog prieš dvejus metus kaip tik Šv. Kazimiero dieną pradėjo savo tarnybą Lietuvoje, ir džiaugėsi, jog tikrai jaučias šv. Kazimiero globą, kurios tąkart prašęs. Nuncijus kalbėjo, kad šv. Kazimieras yra pavyzdys kunigams ir vyskupams. Ant šv. Kazimiero karsto pavaizduota jo figūra, kur jis vienoje rankoje laiko leliją, o kitoje kryžių – tyrumo ir kančios simbolius. Tai raginimas mums išlikti tyriems ir priminimas, kad turime kantriai nešti savo kryžių.

Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius linkėjo vienybės kunigams ir visai Lietuvai, pažymėdamas, kad jos ypač reikia dabar. Kaišiadorių vyskupas J. Matulaitis ragino, sekant šv. Kazimiero pavyzdžiu, gyvenimo audrose būti tvirtiems kaip uoloms.

Prel. E. Putrimas prisiminė šv. Kazimiero 500 metų mirties jubiliejų, prieš 20 metų švęstą Romoje. Tuomet iš Lietuvos niekas negalėjo atvažiuoti, tačiau

Šv. Kazimiero šventė Telšių vyskupijoje

Kovo 4 d. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ lankėsi Vėžaičiuose, kur buvo švenčiami Šventojo Kazimiero atlydai. Ganytojas šv. Mišių pradžioje priminė Vėžaičių bažnyčios skaudžius išgyvenimus, kai buvo kirviu iškapotas šv. Kazimiero paveikslas centriniame altoriuje, ir džiaugėsi, jog šios parapijos globėjas – šventasis Kazimieras. Po vyskupo žodžio prelatas J. Šiurys perskaitė kardinolo A. J. Bačkio laišką, kuriuo šie metai paskelbiami jubiliejiniais Šventojo Kazimiero metais.

Per pamokslą ganytojas kalbėjo apie karalaičio Kazimiero gyvenimą, asmenines savybes ir visišką pasitikėjimą Dievu, suteikusį jėgų nugalėti rūmų intrigas, nepasiduoti to laiko dvasiai. Šventasis Kazimieras, pasak vyskupo, buvo karalius, ėjęs ne viešpatauti, bet tarnauti. Šio šventojo pavyzdys šiandien kaip niekada aktualus visiems tikintiesiems kaip padrašinimas, jog gyvenant su Dievu įveikti galima viską.

Baigiantis šventajai Mišių aukai vyskupas dėkojo susirinkusiems vėžaitiškiams ir parapijos jaunimui, būriui kunigų ir klierikų, kurių kurso globėjas yra šventasis Kazimieras. Ganytojas mokyklos ir Žemdirbystės instituto bibliotekoms padovanojo keletą knygų, o klierikai tikintiesiems padalijo šventojo Kazimiero paveikslėlių.

-kss-

Paroda „Biblija istorijoje ir šiandien“

Sausio 18 – vasario 29 d. Kaišiadorių vyskupijos Sielovados centro didžiojoje salėje veikusi Lietuvos Biblijos draugijos parengta paroda „Biblija istorijoje ir šiandien“ sužadino ne tik kaišiadoriečių, bet ir viso Kaišiadorių ir net aplinkinių rajonų – Elektrėnų, Priėnų, Trakų – gyventojų susidomėjimą. Parodą ypač gausiai lankė moksleivių grupės iš mokyklų ir parapijų. Per visą parodos veikimo laiką Sielovados centro ir Kaišiadorių parapijos darbuotojai priėmė 58 moksleivių grupes, iš viso maždaug 870 lankytojų. Vyresnius moksleivius ypač domino senieji Biblijos spaudiniai, Biblijos atsiradimo istorija ir jos vertimai į kitas kalbas. Mažuosius žavėjo pranašas Jona ir jį prarijusi didžuvė.

Kaišiadorių miesto mokyklų tikybos mokytojai, išsamiai susipažinę su parodos eksponatais, parengė ir Sielovados centre vedė tikybos pamokas įvairaus amžiaus moksleivių grupėms. Parodą aplankė ir nemažai pavienių lankytojų – Kaišiadorių parapijiečių ir svečių. Norint paskatinti mokinius artimiau susipažinti su Šventuoju Raštu, parodos atidarymo metu buvo paskelbtas moksleivių piešinių konkursas. Iš viso konkursui darbus pateikė 353 moksleiviai iš globos namų, Vaikų dienos centro ir 22 bendrojo lavinimo mokyklų. Konkurso dalyvių šventę ir geriausiųjų apdovanojimą numatoma surengti po Velykų.

-kvkc-

Kursai Kazlų Rūdoje

Vasario 27–29 d. Kazlų Rūdoje vyko trečioji kursų „Socialinė ir pastoracinė tarnystė“ dalis. Pirmojoje šių kursų dalyje buvo kalbama apie santykius su aplinkiniais bei kitus bendravimo psichologijos ypatumus, padedama pažinti save, suvokti vienokias ar kitokias savo elgsenos priežastis. Antrojoje dalyje mokytasi pažinti ir kritiškai analizuoti įvairius gyvenimo reiškinius (reklamą, žiniasklaidą, socialines negeoves), ieškota konkrečių būdų, ką galima nuveikti pirmiausiai savo artimiausioje aplinkoje. Trečiojoje dalyje kalbėta apie Šv. Raštą ir įvairias galimybes taikyti jame išsakytas tiesas savo kasdieniame gyvenime. Medžiaga buvo pateikiama žaismingai, surengta daug vaidinimų, kur reikia įsijausti į įvairius Šv. Rašto herojus. Ketvirtojoje kursų dalyje dalyviai susipažins su Šv. Ignaco dvasingumu.

Kursų metu neišvengiamai susiduriama ir su konkrečiomis savo aplinkos problemomis, ieškoma būdų, kaip jas galima įveikti savo pačių jėgomis. Tai skatina dalyvių iniciatyvumą, žadina norą keistis patiems ir veikti gyvenamąją aplinką, skatinamas bendruomenės aktyvumas ir bendradarbiavimas. Kursų dalyviai – įvairių profesijų atstovai – aktyviai ir nuoširdžiai dalijosi savo patirtimi, dauguma džiaugėsi, kad po šių kursų keičiasi ne tik jų požiūris, įgyjama žinių, bet pamažu kinta ir kasdieninis gyvenimas, naujais peržvelgiamas tikėjimas, keičiasi santykiai su artimaisiais, bendradarbiais.

-dk-

popiežius parodė ypatingą dėmesį Lietuvai surengdamas iškilmingas pamaldas Kazimiero dienos proga. Kun. E. Putrimas taip pat pasidalijo savo darbo iššivijos lietuvių sielovadoje aktualijomis. Šiuo metu, anot jo, lietuviai yra išsibarstę 35 pasaulio kraštuose. Už Lietuvos ribų gyvena apie 300 lietuvių kilmės kunigų, yra apie 100 lietuviškų parapijų. Tačiau kadangi lietuvių iššivijoje daugėja, didėja ir misijų poreikis, t. y. kunigų, galinčių retykais išvažiuoti į užsienį ir padirbėti lietuvių sielovadoje, poreikis. „Mūsų uždavinsys, – kalbėjo kun. Putrimas, – iškiepyti jiems meilę Kristui ir lietuvybei“.

Šv. Kazimiero lietuvių kolegijos Romoje rektorius prel. A. Bartkus pasidžiaugė, kad Lietuva gali turėti savo kolegiją Bažnyčios širdyje, prie Šv. Sosto, ir kvietė visus apsilankyti. Kun. Lionginas Virbalas SJ pristatė gegužės mėnesį vykiančių iškilnių šv. Kazimiero jubiliejinę programą. Nuo gegužės 2 iki 9 tikintieji kviečiami rengti ekskursijas – piligrimines keliones į Vilniaus arkikatedrą ir Šv. Kazimiero bažnyčią.

Susirinkime kalbėta ir apie einamuosius reikalus – apie 2 proc. mokesčio politiką. Lietuvos Vyskupų Konferencija siūlo raginti tikinčiuosius šiuos 2 proc. skirti socialiniam Bažnyčios darbui per *Caritas* remti.

Kun. Aušvydas Belickas kalbėjo apie Lietuvoje plintančią alkoholizmo problemą ir kvietė kunigus į balandžio 20 d. įvyksiančią konferenciją, kurią ves du amerikiečiai specialistai iš Anoniminių alkoholikų sąjungos. Konferencija rengiama kunigams, kad jie išmokytų veiksmingiau padėti alkoholizmu sergantiems žmonėms ir jų šeimoms. Kardinolas irgi ragino atkreipti dėmesį į šią skaudžią Lietuvos visuomenės problemą ir sakė, kad rūpinimasis tokiais žmonėmis turėtų tapti svarbia pastoracijos dalimi. Vilniaus kunigai taip pat buvo raginami prisidėti prie katalikiškos spaudos, pirmiausia „Kataliko pasaulio“, taip pat žurnalų jaunimui ir vaikams „Lux“ ir „Bitutė“ platinimo.

-Vn-

Pelenų diena

Vilniuje

Vasario 25 d. Vilniaus arkikatedroje Pelenų dienos šv. Mišias aukojo vyskupas Juozas Tunaitis. Pamokslo metu ganytojas prisiminė popiežiaus Jono Pauliaus įvestos rožinio Šviesos dalies III slėpinį „Dievo karalystės skelbimas raginant atsiversti“. „Šventajame Rašte, – sakė vyskupas, – daugelį kartų skamba kvietimas atsiversti ir dažnai jis nebūna išgirstas. Visi pranašai šaukė savo tautą atsiversti ir skelbė maloningą Viešpaties žodį. Apaštalas Paulius taip pat kviečia: ‘Susitaikykite su Dievu, štai dabar palankus metas, štai dabar išganymo diena’. Kristus savo misijinę veiklą pradėjo žodžiais: ‘Atsiverskite, nes Dievo karalystė čia pat’. Viešpats visus žmones nori matyti atsivertimo vaikais“. Vyskupas J. Tunaitis pabrėžė tiesos ir teisingumo kaip atsivertimo vaisiaus svarbą. „Visi pranašai ir pats Kristus akcentavo: būkite teisingi ir gailestingi“, – sakė ganytojas, ragindamas šventai išgyventi gavėnią.

Po pamokslo tikinčiųjų galvos buvo barstomos pelnais tariant žodžius: „Atsiverskite ir tikėkite Evangelija“. Lietuvoje gyvuoja tradicija: Pelenų dienos šv. Mišiose negalintys dalyvauti tikintieji šį kvietimą ir pabarstymą pelenais priima namie iš savo artimųjų rankų.

Telšiuose

Vasario 25 d. visuotinė Bažnyčia Pelenų dienos šventimu pradėjo gavėnios laikotarpį – pasirengimą Velykų iškilimams. Pelenų dieną Telšių ka-

tedroje buvo aukojamos šv. Mišios, kurioms vadovavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Pradėdamas Eucharistijos šventimą, ganytojas citavo popiežiaus Jono Pauliaus II žodžius apie gavėnios prasmę: „Gavėnia yra tinkamas laikas nuoširdžiai padėkoti už įstabius darbus, kuriuos Dievas padarė žmonių labui visais istorijos tarpsniais ir ypač per Atpirkimą, kai nepagailėjo net savo Sūnaus. Gavėnios kelionė rengia mus Kristaus Velykų šventimui, mūsų išganymo slėpiniui. Puota, kurią Viešpats kartu su savo mokiniais švenčia Didįjį ketvirtadienį atnašaudamas save duonos ir vyno pavidalais, yra šio slėpinio pajautimas. Pokylis yra džiaugsmo ženklas. <...> Daugelis mūsų brolių ir seserų gali pakelti savo vargus, nepatogumus ir ligas tikrai dėl to, jog yra tikri, kad bus pakviesti į amžinąjį dangaus pokylį. Gavėnia kviečia mus nugalėti pagundą laikyti šio pasaulio tikrovę galutine bei akina pažinti, kad mūsų tėvynė danguje“.

Vyskupas pabrėžė, kad šis laikas yra skiriamas apmąstyti savo tikėjimą ir suvokti amžinųjų dalykų pirmenybę prieš laikinuosius. Pamoksle ganytojas kalbėjo: „Savo pilką gyvenimą žmogus linkęs pajavairinti šventėmis, pramogomis. Bet ateina laikas, kai Bažnyčia pakviečia tikinčiuosius palikti kuriam laikui pramogą – advento ir gavėnios metu. Gavėnia istoriškai atsirado apie IV šimtmetį. Jos tikslas – pasiruošti didžiajai šventei – Velykoms. Gavėnios laikotarpiu mums primenami trys veiksmai, kurie turėtų įeiti į mūsų gyvenimo programą: malda, pasninkas ir išmalda. Jie tarnauja mūsų atsigręžimui į Dievą, mūsų suartėjimui su Dievu“. Po Žodžio liturgijos tikintiesiems ant galvų buvo barstomi pelenai – atgailos ženklas ir simbolis.

Klaipėdoje

Vasario 25 d. vakare Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ aukojo šventąsias Mišias Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje. Per pamokslą ganytojas kalbėjo, jog gavėnia yra didelė dovana – laikas, kai turime permąstyti savo tikėjimą, atnaujinti tikėjimą ir pasitikėjimą Kristumi. Vyskupas priminė, kad pelenais paženklinėti pradėdame naują tikėjimo kelionę. „Daug kartų gavėnios metu apmąstysime Kryžiaus kančios slėpinį, daug kartų iš naujo išgyvensime tikėjimo tiesas ir ruošimės džiaugsmingam Velykų rytui. Pelenai mums kalba apie trapumą ir laikinumą, o kryžiaus galybė primena Viešpaties meilę ir išganymą“, – sakė ganytojas, akindamas tikinčiuosius išgirsti Viešpaties kvietimą ir atnaujinti savo tikėjimą.

Po pamokslų vyskupas kiekvieną tikintįjį paženklinė trapumo ženklu – pelenais ir davė pabučiuoti Evangelijų knygą – kaip gyvybės ir išganymo šaltinį. Baigdamas Mišių auką vyskupas Jonas Boruta SJ kvietė tikinčiuosius per visą gavėnią namie ar bažnyčiose giedoti Žemaičių Kalvarijos kalnus ir taip giliau išgyventi Viešpaties kančią.

-sm, tvig, kss-

Parengiamasis LVK Pasauliečių tarybos susitikimas

Kovo 1 d. Kauno arkivyskupijos Jaunimo centre įvyko pirmasis darbinis Lietuvos Vyskupų Konferencijos (LVK) Pasauliečių tarybos susitikimas. Susitikimui vadovavo tarybos pirmininkas vysk. J. Kauneckas. 2003 m. spalio 8–12 d. Pasauliečių tarybos nariai dalyvavo Kijeve vykusiame tarptautiniame konferencijoje, kurioje nagrinėti pasauliečių apaštalavimo uždaviniai buvusiose Rytų ir Vidurio Europos šalyse. LVK Pasauliečių tarybą sudaro pirmininkas vysk. Jonas Kauneckas ir dar 8 nariai: br. Nerijus Čapas OFS, Arūnas Kučikas, ses. Ignė Marijošiūtė MVS, kun. Gediminas Numgaudis OFM, Vilhelmina Raubaitė, Liutauras Serapinas, dr. Paulius V. Subačius, Dalė Šmeirauskaitė, kuri paskirta tarybos sekretore-koordinatore.

LKMA Kauno skyriaus susirinkimas

Vasario 27 d. Kaune vykęs Lietuvių katalikų mokslo akademijos (LKMA) Kauno skyriaus susirinkimas prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukojo ir pamokslą pasakė VDU Katalikų teologijos fakulteto dekanas mons. doc. dr. V. S. Vaičiūnas, paakinęs visus sekant Kristaus pavyzdžiu gavėnios metu atverti savo širdis Viešpačiui ir išgyventi Dievo artumą.

Dr. M. Bloznelis skaitė pranešimą „Adolfo Damušio vienijanti veikla“. Apžvelgdamas vieno iškiliausių tautos vadovų A. Damušio gyvenimo ir veiklos kelią, prelegentas akcentavo jo vienijantį poveikį sunkiais pasipriešinimo kovų metais, išvardijo šio visuomenininko nuopelnus ateitininkijai Nepriklausomoje Lietuvoje. Pasak pranešėjo, ateitininkų šūkį „Visa atnaujinti Kristuje“ dr. A. Damušis stengėsi įgyvendinti praktikoje gerbdamas kiekviename žmoguje Dievo duotą brolybę. Bendraudamas su žmonėmis, jis išsiskyrė tolerantišku požiūriu į skirtingą nuomonę bei skirtingus įsitikinimus.

Susirinkime taip pat buvo aptarti artimiausios veiklos klausimai, tartasi, kaip pritraukti daugiau mokslo žmonių ir akademinio jaunimo, svarstyta nario mokesčio įvedimo bei pasirengimo LKMA Kauno skyriaus valdybos bei pirmininko rinkimams klausimai bei galimybė į susitikimus kviešti VDU mokslo žmones skaityti paskaitų. Pasak dr. M. Bloznelio, šiandien LKMA Kauno skyrius vienija 60 vyresnio amžiaus narių mokslininkų. Norėtusi, kad gretas papildytų gabus akademinis jaunimas.

-jp-

Renginiai VPU

● Vasario 10 d. Vilniaus pedagoginio universiteto (VPU) Akademinės sielovados stotelė organizavo pašnekesį „Palaiminti ieškantys meilės“, kurį vedė kun. Julius Sasnauskas. Renginyje dalyvavo rašytoja Vanda Juknaitė, per 20 Vilniaus pedagoginio universiteto studentų ir 4 dėstytojai. Išsamiai kalbėta apie meilės ir kančios priėmimo santykį, meilę Tėvynei, laisvei, tėvų meilę vaikams ir vaikų – tėvams.

● Vasario 13 d. dėstytojai ir studentai susitiko su Marijos Dangun Ėmimo seserų kongregacijos vyresniąja ses. Maite. Susitikime gvildenta misijų pa-

tirtis. Pokalbio metu nuo sesers Maite ilgamečių misijų Salvadore ir Nikaragvoje patirties pamažu pereita prie meilės, atsidavimo ir ištikimybės klausimų. Prieita prie minties, jog visa ko pagrindas yra atsidavimas Dievo meilei ir pasitikėjimas juo. -dk-

Programa „Atgaivink“

Kelių vyskupų paraginimu gavėnios metu tęsiama dvasinio atsinaujinimo programa „Atgaivink“. Šiuo metu antroji pakopa – „Atsiliepkime į Viešpaties kvietimą“ – vykdoma per trisdešimt parapijų, aštuonios parapijos tęsia ketvirtąją pakopą „Mokinytė“. Tai programa, skirta visai parapijai, padedanti geriau suvokti pagrindines katalikų tikėjimo tiesas ir jas pritaikyti savo gyvenime. Kitas svarbus aspektas: ši programa vykdoma etapais, parapijai pamažu įsitraukiant į aktyvų gyvenimą.

Pavyzdžiui, praeitą pavasarį vyskupo iniciatyva Telšių vyskupijoje su šia programa buvo supažindinti visi vyskupijos kunigai ir seminaristai. Norintys pradėti programą savo parapijose klebonai susirinko su penkiais šešiais parapijiečiais į mokymo sesijas. Šiuo metu šioje vyskupijoje apie dvidešimt parapijų jau pradėjo antrąją programos pakopą. Pasak Klaipėdos Juozapo Darbininko parapijos klebono S. Damašiaus (šioje parapijoje jau vykdoma ketvirtoji pakopa), ši programa vienija parapijoje veikiančias grupes per bendrai apmąstomą savaitės temą, dalyvavimą liturgijoje, Švč. Sakramento adoraciją, agapės šventimą, buria tikinčiuosius į bendruomenę ir sykiu ugdo jų sąmoningumą.

Panevėžio vyskupijoje penkios parapijos šiuo metu vykdo antrąją programos pakopą, o Raguvelės parapijos tikintieji – ketvirtąją. Vilkaviškio vyskupijoje į programą kasmet įsitraukia 5–6 parapijos. Kauno ir Vilniaus arkivyskupijose 2003 metų rudenį programą pradėjo po vieną parapiją. Norintys „Atgaivink“ programą pradėti savo parapijoje šių metų rudenį turėtų iki kovo mėn. pabaigos užsiregistruoti „Atgaivink“ būstinėje; pirmosios mokymų sesijos vyks balandžio – gegužės mėnesiais. -vs-

Keliais žodžiais

Jonava. Vasario 11 d. Jonavos šv. apašt. Jokūbo bažnyčioje buvo pa-

Susitikime buvo aptarta LVK Pasauliečių tarybos samprata, tikslai, galimos veiklos sritys ir konkretūs metų darbo uždaviniai, nagrinėta Popiežiškosios pasauliečių tarybos sandara, taip pat kai kurių Europos šalių pasauliečių apaštalavimo struktūros.

Vysk. J. Kauneckas ypač akcentavo aktyvių pasauliečių mokymo ir bendruomeniškumo ugdymo svarbą. Jis atkreipė dėmesį, kad įvairiais lygmenimis bendruomeniškumą skatinti padeda Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama. Pasak jo, LVK Pasauliečių taryba veiks kaip neformali darbo grupė, teiksianti Lietuvos Vyskupų Konferencijai pasauliečių apaštalavimo iniciatyvas. Pasauliečių tarybos pirmininkas pasidalijo savo vizija – siekti, kad per dešimtmetį visos Lietuvos parapijos taptų gyvomis bendruomenėmis. -kl-

Vilkaviškio vyskupijos kunigų simpoziumas

Kovo 2 d. Liškiavoje buvo surengtas Vilkaviškio vyskupijos kunigų simpoziumas. Jame kalbėjo Lietuvos Vyskupų Konferencijos (LVK) generalinis sekretorius mons. Gintaras Grušas. Pirmoje pranešimo dalyje jis supažindino su LVK veikla, o vėliau informavo apie naujoves finansinių klausimų srityje.

Mons. Gintaras Grušas priminė, kad vyskupų konferencijos yra naujas reiškinys Bažnyčioje, galutinai jos įteisintos 1983 m. priimtu nauju Kano-nų teisės kodeksu. Lietuvos Vyskupų Konferenciją sudaro visi dieceziniai vyskupai ir vyskupai augziliarai. Siekdami derinti bažnytinę veiklą krašte ir koordinuoti įvairius pastoracinius reikalus, jie du kartus per metus susirenka į plenarinius posėdžius; posėdžių nutarimus vykdo ir kitame posėdyje svarstytinus klausimus rengia nuolatinė taryba. Tarybą šiuo metu sudaro kard. Audrys Juozas Bačkis, arkiv. Sigitas Tamkevičius SJ ir vysk. Jonas Kauneckas. Be to, vyskupai yra pasiskirstę į keturias komisijas: Liturginę, Švietimo, Vienuolių reikalų ir Visuomenės informavimo priemonių. Jie taip pat vadovauja šešioms taryboms. Galiausiai sekretoriatas atlieka kanceliarines funkcijas, palaiko ryšius su kitomis konferencijomis.

Mons. Gintaras Grušas paminėjo keletą konkrečių Lietuvos Vyskupų Konferencijos inicijuojamos ar remiamos veiklos barų. Bažnyčios liturginiam gyvenimui reikšmingi šiais metais pasirodysiantys trys nauji apeigynai lietuvių kalba. Laukiama mišiolio ir brevijoriaus vertimo. Lietuvos Vyskupų Konferencija rūpinasi katalikiškų švietimo institucijų, visuomenės informavimo reikalais. Ji taip pat stengiasi reaguoti į žiniasklaidoje pasitaikančius iškraipymus Bažnyčios atžvilgiu, sekti įstatymų leidimo procesą. Pavyzdžiui, rūpinamasi, kad Reprodukcinės sveikatos įstatymas kiek įmanoma labiau išlaikytų deramą pagarbą žmogaus gyvybei ir šeimos institucijai, kad mokyklose neatsirastų galimybė sektų veiklai. Didelį nerimą kelia ir mokyklose bandoma įgyvendinti vadinamoji „Jaunimui palankių paslaugų“ programa, kuri krikščioniškos moralės požiūriu yra visiškai nepriimtina.

Mons. Gintaras Grušas trumpai apžvelgė, kaip sekasi vykdyti priimtas sutartis tarp Šventojo Sosto ir Lietuvos Respublikos dėl kariuomenėje tarnaujančių katalikų sielovados, dėl bendradarbiavimo švietimo ir kultūros srityje bei dėl santykių tarp Katalikų Bažnyčios ir Valstybės teisinių aspektų.

Antroje simpoziumo dalyje kunigai buvo supažindinti su naujovėmis finansinių klausimų srityje: kalbėta apie tai, kas turėtų atlikti vienkartinį turto ir kasmetinį pajamų deklaravimą, taip pat apie tai, kad gyventojai du procentus savo mokamo pajamų mokesčio gali skirti jų pasirinktomis organizacijoms – tarp jų ir bažnytinėms. -apn-

Konferencija „Skyrybų netektis: kaip įveikti jos pasekmes“

Vasario 27–28 d. Vilniuje, VU Teatro salėje ir Šv. Kryžiaus namuose, vyko konferencija „Skyrybų netektis: kaip įveikti jos pasekmes“. Konferenciją organizavo Vilniaus akademinės sielovados centras ir VU Klinikinės ir organizacinės psichologijos katedra.

Tai bene pirmoji Lietuvoje konferencija, išsamiai ir giliai nagrinėjusi skyrybų problemas ir jų padarinius visiems šeimos nariams. Konferencijos metu ne tik ieškota skyrybų priežasčių, bet ir siūlyti būdai, kaip padėti skyrybas išgyvenusiems šeimos nariams. Svarbu, jog kalbėta ne tik apie psichologinę, bet ir Bažnyčios institucijų galimą ir jau teikiamą dvasinę pagalbą.

Pirmąjį pranešimą konferencijoje skaičiusi prof. habil. dr. Danutė Gailienė kalbėjo apie psichologinę skyrybų traumos dinamiką. Pasak profesorės, skyrybų metu patirta netektis gali būti prilyginta išgyvenimams, kuriuos žmogus patiria netekęs artimo žmogaus. Panašūs ir išėjimo iš krizės etapai: pradžioje neigiama tai, kas įvyko, vėliau panyrama į depresiją, dar vėliau susitaikoma su situacija, ir tik tada prasideda augimas. Profesorė akcentavo psichologinio, dvasinio pasirengimo santuokai svarbą, nuostatus, vyraujančias iki santuokos, tikėjimo įtaką santuokos išsaugojimui ir pan. Pagalba būtina ne tik išsiskyrusiai porai, bet ir jų vaikams.

Viešnia iš Austrijos dr. Brigita Ettl konferencijoje skaitė du pranešimus. Pirmasis supažindino su pagalba išsituokusiems Austrijoje, antrojo tema – „Keturi tėvai, aštuoni seneliai“. Austrijoje, kaip, beje, ir kitose Europos šalyse, pagalba išsiskyrusioms šeimoms teikiama jau per 30 metų. Ypač įdomi, vertinga Bažnyčios, valstybinių institucijų ir visuomeninių organizacijų bendro darbo patirtis. Vienoje, kur dirba ir pranešimo autorė, jau seniai esama plataus pagalbos tinklo, kuris vienija psichologus, sielovadininkus, teisininkus, šeimos specialistus ir net žiniasklaidos atstovus. Pasak viešnios, aprėpiamos įvairaus amžiaus ir patirties grupės. Pagal įvairiausias programas teikiama pagalba ir ką tik išsiskyrusiems, ir jų vaikams, ir svarstantiems antrosios santuokos galimybes, ir jau sukūrusiems antrąją santuoką. Apie pagalbos teikimo būdus žmonėms, susiduriantiems su keblumais antroje santuokoje, ir buvo kalbama antrajame viešnios iš Austrijos pranešime.

Bažnyčios požiūrį į išsituokusiuosius jos narius, remdamasis Visuotinės Bažnyčios dokumentais, pateikė kun. Antanas Saulaitis SJ. Kartais Bažnyčia kaltinama pernelyg griežtais reikalavimais išsituokusiųjų atžvilgiu – jei pirmoji santuoka yra buvusi bažnytinė ir ji nėra anuliuota, antrą kartą civiliška susituokusieji negali priimti sakramentų. Tačiau tai nereiškia, jog jie negali būti aktyvūs Bažnyčios bendruomenės nariai. Kiekvienas gali tikėtis ir gauti dvasinę pagalbą.

Psichologės doc. dr. Rasa Bieliauskaite ir dr. Miglė Dovydaitienė kalbėjo apie išsiskyrusiųjų vaikų problemas ir pagalbą jiems. Skyrybų problemas lektorės išsamiai analizavo psichologiniu požiūriu – kaip vaikas jaučiasi po skyrybų, kokie klausimai jam kyla, kaip kalbėtis su vaiku ir paaiškinti jam, kas vyksta ir kodėl taip atsitiko ir pan.

Aktualus ir įdomus buvo ses. Rozanos Graulich ir kun. Stasio Kazėno SJ pranešimas „Atleidimas – kelias į vidinį išgijimą“. Pranešėjai kalbėjo apie Lietuvoje praėjusiais metais įsteigtą Prancūzijos bendruomenės „Gerasis samarietis“ padalinį. Bendruomenės tikslas – steigti namus, vadinamąsias „užeigas“, kuriose būtų galima priimti ir vidinio išgijimo link palydėti gilius dvasinius sužeidimus patyrusius žmones, rūpintis lydėtojų – teikiančiųjų pagalbą – ugdymu, rengti kolektyvus.

minėta Pasaulinė ligonių diena. Pilnoje bažnyčioje daugiau nei pusę valandos Neigaliųjų reabilitacijos centro bendruomenės nariai giedojo giesmes, trumpą programėlę parodė vaikų reabilitacijos centro „Bitutė“ vaikai. Šv. Mišias aukojo parapijos klebonas kun. Sigitas Bitkauskas. Po Mišių neįgaliesiems suteiktas Ligonų patepimo sakramentas.

● Pradėjo darbą išrinkta parapijos Pastoracinė taryba. Pirmame posėdyje dekanas kleb. kun. S. Bitkauskas supažindino su nuostatais, svarbiausiais uždaviniais, tikslais. Tarybos vicepirmininku išrinktas Albinas Noreika. Antrajame posėdyje buvo aptarta, kokios sekcijos Taryboje būtų naudingiausios parapijai. Įkurtos 7 sekcijos, išrinkti jų nariai. Svarstyta, kokių artimiausių darbų imtis parapijoje. -ksb-

Kaunas. Vasario 19 d. Kauno Gerojo Ganytojo parapijos sinodo grupė, vadovaujama klebono kun. J. Stankevičiaus, aptarė parapijų atnaujinimo aktualijas. Grupės nariai buvo vieningos nuomonės, kad parapijoje lygiagrečiai su vaikų katechizacija būtina ir tėvų katechizacija. Kaip vienas iš būdų paminėtas religinės tematikos filmų žiūrėjimas ir aptarimas vadovaujant kunigui, kunigo ar katecheto pokalbiai su Pirmajai komunijai rengiamų vaikų tėvais, Biblijos studijos šeimų susibūrimuose ir pan. -lm-

Marijampolė. Vilkaviškio vyskupijos kurija sudarė sutartį su Marijampolės regionine televizija, kad sekmadieniais būtų transliuojamos pusvalandžio trukmės katalikiškos laidos. Jų pradžia – 14 val. Kol kas šias laidas numatyta rengti iki birželio mėnesio. Kai kuriose jų bus pasakojama apie vyskupijos gyvenimo aktualijas – socialinę veiklą, jaunimo sielovadą, krikščionišką švietimą, pasauliečių apaštalavimą bei įvairių parapijų gyvenimą. Vieną sekmadienį bus rodoma nauja laida, o kitą – kartojama. -apn-

Kulautuva. Vasario 20–22 d. A. C. Patria namuose Kulautuvoje Kauno miesto Petrašiūnų bendruomenės darbuotojas P. Godvadas Kauno kunigų seminarijos I ir II kurso klierikus supažindino su patyrimo mokymosi metodu, kurio esmė – per sudėtingas ir sunkiai įveikiamas kliūtis geriau įsigilinti ir pažinti save bei kitus. Šis metodas ypač padeda kuriant parapijų bendruomenes ir katalikiškas orga-

nizacijas bei organizuojant įvairias darbo komandas. Grupėse atlikus užduotis, aptarti sunkumai, dalytasi įžvalgomis, kaip tai įgyvendinti konkrečiose situacijose, kalbėta apie metodų taikymą bendruomenėse. Kauno arkivyskupijos Jaunimo centro darbuotoja R. Gecaitė pateikė jaunimo pastoracinės situacijos tyrimo Kauno arkivyskupijoje rezultatus. -jp-

Molėtai. Vasario 22 d. po sumos Molėtų parapijos namuose buvo atidaryta Algimanto Vėjelio fotografijos paroda „Ištakų beieškant“. Savo darbuose autorius atskleidžia Lietuvos gamtos grožį. Po muzikinės įžangos naujos parodos atidarymu pasidžiaugė Molėtų dekanas kun. Kęstutis Kazlauskas, Molėtų krašto muziejaus direktorė Viktorija Kazlienė. Parodos autorių pristatė A. Vėjelio mokytojas prof. Liudas Verbliugevičius, padovanojęs Molėtų parapijos namams fotografijos „Jėzus neša savo kryžių“, darytos 1988 m. Kryžių kalne, kopiją. Paroda Molėtų parapijos namuose bus eksponuojama iki Velykų.

-eiva-

Nauji leidiniai

Robertas Keturakis. Lelijos šventam Kazimierui: poema. – Kaunas: Atmintis, 2004. – 32 p., iliustr.

Pirmasis (1995) ir antrasis (1996) poemos leidimai vadinosi: „Trys lelijos šventam Kazimierui“. Šis trečiasis – naujai suredaguotas ir papildytas. Poema iliustruojama okupacijos metais pogrindyje pasirodžiusiais atvirukais. Tai pirmoji ir vienintelė šv. Kazimierui skirta poema.

Romualdas Dulskis. Pašaukimų teologija ir pastoracija. – Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 2004. – 257 p.

Knygos autorius, kun. doc. teol. dr. Romualdas Dulskis nuodugniai nagrinėja aktualią teologijos sritį – pašaukimų problematiką ir pastoraciją. Leidinyje pašaukimas atskleidžiamas kaip visą gyvenimą apimanti Dievo melodija žmogui, gilinamasi į pašaukimų įvairovę bei dinamiką. Autorius remiasi įdomiais pavyzdžiais iš šventųjų gyvenimo.

Konferencijos metu vyko ne tik teoriniai, bet ir praktiniai seminarai, kuriems vadovavo pranešimus skaitę lektoriai. Buvo kalbama apie konkrečius žingsnius, vedančius į atleidimą (ses. Rozana ir kun. Stasys Kazėnas SJ), išsiskyrusių sielovados metodus (dr. Brigitte Ettl), santuokos anuliavimo galimybes Bažnyčioje (kun. A. Saulaitis SJ). Tėvų grupei vadovavo psichologė dr. R. Bieliauskaitė.

-dk, bernardinai.lt

Seminaras „Priklausomybių prevencija“

Vasario 26–27 d. Kauno jėzuitų gimnazijos salėje Kauno jėzuitų gimnazija kartu su Kauno jaunimo narkologinės pagalbos centru (KJNPC) surengė dviejų dienų seminarą gimnazijos mokytojams ir tėvams „Priklausomybių prevencija“. Seminarą vedė KJNPC vadovas gydytojas psichiatras A. Veryga ir centro psichologė A. Adomaitytė. Seminaras organizuotas norint suteikti žinių apie rūkymo, svaigalų, narkotikų bei kitų toksinių medžiagų vartojimo padarinius, apie pagalbą priklausomybę turinčiajam bei prevencinį darbą tarp moksleivių. Pasak rengėjų, remiantis pastarųjų metų tyrimo duomenimis, narkotikų vartojimas išaugo keletą kartų, ypač tarp mokyklinio amžiaus vaikų. 2001 ir 2003 metais Kauno miesto ugdymo įstaigose buvo atlikti žalingų įpročių paplitimo tyrimai. 2003 m. tyrimas parodė, kad 13 proc. 12–18 m. moksleivių rūko, bandžiusių rūkyti yra apie 62 proc., bandžiusių svaigalus – 91 proc., buvo girti daugiau kaip 10 kartų – 18 proc., bent kartą bandė narkotinių medžiagų 11 proc. moksleivių. Seminare pasidalyta įžvalgomis apie narkotikų plitimo priežastis Lietuvoje, sąmoningą ir nesąmoningą narkotikų reklamą ir jos kontrolę, vykdomų apklausų bei tyrimų patikimumą ir t. t.

Pasak Kauno jėzuitų gimnazijos socialinės pedagogės R. Balčiūnaitės, Kauno jėzuitų gimnazijos bendruomenės tėvų ir mokytojų iniciatyva praėjusiais metais radosi projektas „Bendravimo įgūdžių mokykla“. Šio projekto tikslas – formuoti bendravimo įgūdžius atsižvelgiant į tėvų, mokytojų bei moksleivių poreikius. Pagal šį projektą 2003 m. organizuoti seminarai tėvams, Kulautuvos jėzuitų namuose buvo surengta 5 dienų bendravimo įgūdžių stovykla, 8 klasių moksleiviams kartu su Kauno arkivyskupijos Šeimos centru parengta trijų savaitgalių programa Kulautuvos jėzuitų namuose „Pažink save“. Gimnazijos I a ir I b klasės gimnazistai praėjusiais mokslo metais dalyvavo Kauno miesto švietimo skyriaus surengtame konkurse „Nerūkanti klasė“ ir užėmė III ir IV vietas. II klasių gimnazistams Kulautuvos jėzuitų namuose kartu su KJNPC vyko 3 dienų mokymai „Bendraamžiai – bendraamžiams“.

-jp-

Kun. Liongino Kunevičiaus mirties dešimtmečio minėjimas

Vasario 28 d. Alytaus šv. Angelų Sargų parapijos bažnyčioje paminėtas pogrindinio leidinio „Aušra“ redaktoriaus kun. Liongino Kunevičiaus (1932–1994) mirties dešimtmetis. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė buvęs Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos redaktorius Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ. Kartu su juo šv. Mišias koncelebravo vyskupai Rimantas Norvila ir Juozas Žemaitis MIC bei trys kunigai, tarp kurių neseniai iš JAV grįžęs kun. Kazimieras Ambrasas SJ, padėjęs redaguoti „Aušros“ tekstus.

Pamokslo metu arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ pasidalijo prisiminimais apie kun. Liongino Kunevičiaus asmenybę ir veiklą, atkreipdamas dėmesį į jau studijų seminarijoje metu pastebėtą jo dvasinę brandą, vėliau išsiskleidusią kunigiškoje tarnystėje. Sovietmečiu, kai vien už vaikų rengimą sakramentams grėsė vieneri metai laisvės atėmimo, vieni kunigai sten-

gėsi tyliai atlikti leidžiamus religinius patarnavimus, o kiti nesitaikstė su valdžios daromais suvaržymais. Pastarųjų gretose buvo ir kun. Lionginas Kunevičius. Už reikalavimą, kad į seminariją būtų leidžiama priimti daugiau kandidatų, sovietų valdžia norėjo iš jo atimti registracijos pažymėjimą ir taip nušalinti nuo visų bažnytinių pareigų, tačiau kun. Lionginas Kunevičius – turbūt pirmasis Lietuvoje – tam pasipriešino, sykiu padrasindamas ir kitus kunigus. Po to panašias bausmes iš viso liautasi taikyti.

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ priminė, kad carinei Rusijai siekiant Lietuvą nutautinti, pasirodė Jono Basanavičiaus „Aušra“, žadinusi tautinę savimone ir atvedusi prie lietuviškos spaudos atgavimo. Kun. Lionginas Kunevičius ėmėsi redaguoti 1975 metais pogrindyje pradėtą spausdinti to paties pavadinimo leidinį, skatinusį religinį atgimimą. Sovietų valdžia taip ir nepajėgė sustabdyti „Aušros“. Jos redaktoriaus rūpesčiu periodiškai pasirodydavo nauji numeriai, kurie vėliau pasiekdavo Vakarų ir nepriklausomo radijo bangomis sugrįždavo į Lietuvą. Sovietmečiu iš viso išėjo 45 „Aušros“ numeriai.

Arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ svarstė, koku būdu smarkiai sovietų valdžios varžomai seminarijai pavykdavo išleisti ne vieną Bažnyčiai uoliai atsidavusį kunigą. Pasak ganytojo, labai daug reikė darnioje katalikiškoje šeimoje padėti tvirti būsimojo kunigo dvasinio gyvenimo pamatai. Ganytojas taip pat pabrėžė kun. Lionginui Kunevičiui būdingą kuklumą, evangelinį radikalumą, gebėjimą būti reikiam sau ir kitiems. Baigdamas pamokslą, arkivyskupas pakvietė tikinčiuosius melstis už šių dienų kunigus, kad ir jie būtų atsidavę Dievui ir Bažnyčiai.

Kun. L. Kunevičius pasižymėjo ir poetiniais sugebėjimais. Nors sielovada ir „Aušros“ redagavimas nepaliko daug laiko šiam talentui plėtoti, parašė septynias dešimtis eilėraščių. Būdamas klieriku, sukūrė seminaristų himną, kuriam melodiją pritaikė kun. Pranciškus Tamulevičius. Bažnyčiose paplito keletas kun. Liongino Kunevičiaus giesmių.

Po Mišių vyskupai, kunigai ir tikintieji trumpam susirinko bendrai maldai prie kun. L. Kunevičiaus kapo. Kun. L. Kunevičius palaidotas prie Alytaus šv. Angelų Sargų bažnyčios, kurioje buvo pakrikštytas, patarnavo Mišioms ir kurioje prieš dešimtį metų baigė savo kunigiškąją tarnystę.

-apn-

Paminėtos prel. Kazimiero Žitkaus gimimo 110-osios metinės

Vasario 27 d. Kauno arkivyskupijos muziejuje, kardinolo V. Sladkevičiaus memorialinio buto svetainėje, surengtas vakaras, skirtas prelado Kazimiero Žitkaus (1893–1986) gimimo 110-osioms metinėms paminėti. Vakare dalyvavo arkiv. S. Tamkevičius, vysk. J. Preikšas, Kauno kunigų seminarijos rektorius kun. A. Žukauskas, seminarijos klierikai, mons. L. Vaičiulionis, kunigai R. Grigas ir A. Meilus, poetė M. Macijauskienė, seserys kazimierietės ir kiti, kuriems brangus prelado atminimas.

Vakaro vedėja I. Petraitienė trumpai priminė prelado ir poeto K. Žitkaus (pasirašinėdavusio Vinco Stonio slapyvardžiu) gyvenimo ir veiklos kelią. Prel. K. Žitkus, baigęs Kauno kunigų seminariją, kunigavo Kaune, 1953–1959 m. buvo Kauno kunigų seminarijos rektorius. 1924 m. išleido eilėraščių rinkinį „Ašarėlės“, o 1970 m. – „Lyrika“, be to, parengė tikybos vadovėlių, išvertė A. Puškino, M. Lermontovo, J. Baltrušaičio kūrinių, parašė atsiminimų apie B. Sruogą, V. Mykolaitį-Putiną.

LKMA mokslininkų pareiškimas

Lietuvos katalikų mokslo akademijos Medicinos skyriaus mokslininkai vasario 20 d. kreipėsi į Lietuvos Respublikos Seimo sveikatos reikalų komitetą pareikšdami savo nuomonę dėl Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projekto.

Lietuvos katalikų mokslo akademijos Medicinos skyriaus mokslininkai,

– žinodami, kad žmogaus gyvybė prasideda nuo apvaisinimo momento, o ne po 14 dienų ar po 8 savaitių,

– suprasdami, kad dirbtinis apvaisinimas mėgintuvėliuose griaua šeimos institucijos vertybes, žemina būsimo žmogaus orumą,

– suvokdami pradėtos žmogaus gyvybės orumą ir neliečiamumą, taip pat teisėtos santuokos vertybių reikšmę būsiamam žmogui,

– įvertindami tai, kad pradėtos žmogaus gyvybės teisės yra svarbesnės nei egoistiniai motinos norai įsodinant keletą embrionų ar kaupiant juos bankuose,

– siekdami, kad kiekvienas gimęs kūdikis, kaip ir mes visi suaugusieji, turėtų ir žinotų savo kilmę, tėvus, giminę ir t. t.,

– apgailėstaudami, kad projektuose nekalbama apie dirbtinio apvaisinimo pavojus būsiamam vaikui ir motinai,

– pasigėsdami teisinių nuorodų apie baudžiamumą, nesilaikant įstatymo atskiriems straipsniams,

– pareiškiamo, kad:

1. prieš svarstant ir priimant Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektą, būtina visų pirma priimti Žmogaus embriono apsaugos ir jo teisių įstatymą, kuriame būtų įteisintos jo orumo ir neliečiamumo teisės, embriono, kaip paciento, teisės.

2. Įstatyme turi būti kalbama ne apie būsimo vaiko interesus ir motinos norus, o apie būsimo vaiko teises, pažeigiant motinos egoizmą (pradėta gyvybė negali apsiginti).

3. Embrionas nuo pat apvaisinimo momento jau yra žmogiška esybė, kurią reikia gerbti kaip žmogaus gyvybę. Jos auginimas mėgintuvėlyje, kelių emb-

rių persodinimas į moters gimdą, embrionų užšaldymas ir laikymas banuose yra moraliskai ir teisiškai neleistinos procedūros (juos galima parduoti, eksportuoti, su jais eksperimentuoti ir pagaliau juos sunaikinti). Tai lygiai tas pat, kaip ir nesugebančių savęs apginti žmonių žudymas.

4. Kiekvienas suaugęs žmogus turi teisę žinoti biologinius savo tėvus, savo kilmę, gimines ir t. t. Todėl nesuvoikiama, kaip galima puoselėti surogatinės motinystės idėją, kalbėti apie lytinių ląstelių donorystę, apie tai, kad suaugęs asmuo nežinos ir nepažins savo motinos ar tėvo, be to, galima ir kraujomaiša.

5. Būtina aiškiai visiems pasakyti, jog dirbtinis apvaisinimas nėra nevaisingumo gydymas, o tik eksperimentas su žmogaus embrionais, pažeidžiantis natūralią motinystės-tėvystės jungtį, ir yra natūralaus žmogaus pradėjimo grubus pažeidimas. Be to, teigiant, kad tai gydymas, iškilis socialinės paramos klausimai. Tai reikia iš anksto suprasti ir įvertinti to pasekmes.

6. Viengungių ar gyvenančių santuokoje partnerystės principu moterų dirbtinis apvaisinimas donorų lytinėmis ląstelėmis griauna šeimos instituciją, kuri yra bendruomenės gyvenimo pagrindas ir į kurį šiuo metu jau atsigręžiama.

7. Bet kuris įstatymo projektas atspindi jį priimančiųjų pasaulėžiūrą ir priimtą projektą reikės suprasti kaip jį priimančiųjų ideologinį pareiškimą, kuriuo siekiama arba gerbti žmogaus gyvybės orumą nuo pat jo prasidėjimo, arba diskredituoti jį ir atverti kelius nemoraliam verslui. Tai patvirtina ir baudžiamųjų potvarkių stoka įstatymo projektuose.

Manome, kad Jūs, svarstydami Dirbtinio apvaisinimo įstatymo projektus, atsižvelgsite į mūsų pareikštas mintis ir stengsitės priimti tokį įstatymą, kuris apgintų būsimų žmonių gyvybių orumą, jų neliečiamumą ir teises, puoselėsite šeimos institucijos vertybes, gerbsite visuomenės nuomonę.

Lietuvos katalikų mokslo akademijos Medicinos skyriaus pirmininkas ir Pasaulinės gydytojų katalikų federacijos Europos asociacijų valdybos narys

prof. habil. dr. Leonas Laimutis Mačiūnas

Apie prel. K. Žitkų kaip Kauno kunigų seminarijos rektorių prisiminimais dalijosi tuo metu seminarijoje studijavęs arkiv. S. Tamkevičius. Arkivyskupui išimtinė sekmadieniais po pietų rektorius rengtos konferencijos seminaristams, 1957 m. išleidimas į kariuomenę ir kariuomenėje prieš Kalėdas iš rektorius gautas siuntinys. Pasak arkivyskupo, prel. K. Žitkus buvo dėmesingas ir geras pedagogas, puikiai suderinęs gyvenimą ir tikėjimą.

Mons. L. Vaičiulionis, vysk. J. Preikšas ir kun. A. Meilus prisiminė nuoširdų prelado dėmesį žmonėms, humoro jausmą, blaivybės skatinimą, kantrybę. Poetė M. Macijauskienė kalbėjo apie jo meilę literatūrai, muzikai (prelato grojo vargonais, smuiku ir fortepijonu). Pasak jos, poeto K. Žitkaus poezijai būdinga gamtos ir žmogaus pasaulių paralelė, tautosakiški įvaizdžiai, tėvynės meilė, melodinga ir graudi intonacija. Eilėraštis „Gražių dainelių daug girdėjau“ virto plačiai žinoma liaudies daina. Vakaro dalyviai ir svečiai klausėsi liaudies dainų ir prelado poeto K. Žitkaus – V. Stonio eilių. -jp-

Panevėžio vyskupijos bendruomenių kūrimo vizija

Po 10 m. 2013 m. visose parapijose turėtų būti aktyvios bendruomenės, aktyvūs parapijų centrai, *Caritas*; veiklūs jaunimo centrai, dienos centrai vaikams iš problemiškų šeimų. Žmonių bendravimas gyvas, savitarpio pagalba veikli ligų, nelaimių atveju, netekus artimo žmogaus, likus vienam, veiklios AA (anoniminių alkoholikų) grupės. Visose parapijose 3–4 savanoriai rengia vaikus Pirmajai Komunijai ir Sutvirtinimui, katechizuoja suaugusius. Parapijose vedami pokalbiai, gyvos maldos grupės, Šv. Rašto studijų būreliai, adoracijos, susikaupimo valandos, dienos, savaitės; vaikų ir jaunimo stovyklos. Visur aktyvi pasauliečių veikla. Gyvos skautų ir ateitininkų organizacijos, patarnautojų ir adoruotojų bendrijos, blaivybės sekcijos, charizminės ir maldos grupės.

Tam įgyvendinti:

2003 m. naujai įrengiami Panevėžio vyskupijos centrai: Šeimos, Katechetinis ir Jaunimo.

2003 m. sudaromos visų parapijų tarybos, 2003–2005 m. kursai jų aktyvių ir savanoriams (2003 m. kursai vienai 25–30 tarybų narių grupei, 2004 m. – 3 grupėms, 2005 m. – 5 grupėms).

2003–2006 m. visose parapijose įvedama sakramentams rengiamų vaikų parapijinė katekezė, taip pat suaugusiųjų katekezė, 2003–2005 m. kursai parapijų katechetams (2003 m. – 2 grupėms, 2004 m. – 4 grupėms, 2005 m. – 4 grupėms).

2004–2006 m. kursai-mokymai dienos centrų, *Caritas*, jaunimo centrų, stovyklų ir įvairių organizacijų darbuotojams ir savanoriams (2004 m. – 2 grupės, 2005 m. – 4 grupės, 2006 m. – 3 grupės).

2005 m. pradedami rengti nuolatiniai diakonai, jų šventimai prasideda 2009 m. Po to jie kartu su kunigais vadovauja parapijoms ir bendruomenėms.

2003–2008 m. atstatomos ir suremontuojamos visos bendruomenių patalpos.

2006–2011 m. visose parapijose palaiptiui pradeda dirbti 1–2 apmokami darbuotojai ir 5–10 savanorių.

2005–2011 m. reikės išlaikyti parapijų pastoracinius centrus ir jų darbuotojus (atlyginimai, šildymas, elektra, vanduo, telefonas ir kt.). Nuo 2011 m. visos bendrijos jau pajėgs finansuoti savo patalpas bei renginius.

2003 m. rugpjūčio 5 d.

vysk. Jonas Kauneckas

VARGINUMAS GAILESTINGUMO AKIVAIZDOJE

V gavėnios sekmadienis (C)
Iz 43, 16–21; Fil 3, 8–14; Jn 8, 1–11

Penktojo gavėnios sekmadienio skaitiniai tiksliai atitinka liturginę laikotarpio mintį. Katechumenai nuo Velyknakčio įsijungs į krikščionių bendruomenę per Krikšto sakramentą. Atgailos sakramentu ryšį su bendruomene atnaujina atgailaujantieji krikščionys. Skaitinių tekstai išreiškia išlaisvinančią Dievo atleidimo galią. Pranašo Izaijo balsu Viešpats skelbia stebuklingą izraelitų išvadavimą iš Babilono nelaisvės. Dievas išgydo net atmintį: perdziūvusioje žemėje ištrykšta gaivinamosios versmės. Naujas pasaulis gimsta paženklintas vandens simboliu: „upes atveriu tyruose, kad būtų ko atsigeriti mano išrinktajai tautai“. Išėjimo knygai būdinga grįžimo pas Dievą idėja. Tai žygis pas Viešpatį, kuris atleidžia ir lieja malones: „Jie – tauta, kurią sau sukūriau, kad skelbtų mano šlovę“.

Praėjusio sekmadienio Evangelijos palyginimas apie sūnų palaidūną leido geriau suvokti, kad teisingumas nėra tik tinkamas atlygis; teisingumas kyla iš gailestingumo. Šio sekmadienio pasakojimas apie moterį, apkaltintą dėl svetimavimo, nėra vien palyginimas ar intelektualus Jėzaus žodžiavimasis su oponentais. Tai sąlytis su konkrečia žmogaus patirtimi. Kaip suderinti gailestingumą su ištikimybe Dievo įsakymams? Kaip būti geram ir tuo pat metu teisingam? Jėzui užduotuose klausimuose atpažįstame kasdienio gyvenimo dilemas. Esame pasirengę mylėti, atleisti, tačiau drauge suvokiame, kad mūsų atleidimas gali skatinti kitų silpnybes.

Jėzus visą naktį meldėsi Alyvų kalne. Iš ryto šventykloje apie jį buriasi žmonės, atėję klausyti jo mokymo. Jau kuris laikas Rašto aiškintojai fariziejai pavydžiai stebi didėjančią Jėzaus populiarumą. Dabar visos aplinkybės palankios viešai sutriuškinti Galilėjietį. Kad ir ką atsakytų, jis bus sukompromituotas. Pritarimas moters persekiotojams paneigtų Jėzaus skelbiamą gailestingumo žinią. Jei jis atvirai paprieštarautų Įstatymui, tai sudarytų pretekstą viešam susidorojimui teismo taryboje. Jėzus, atrodo, nereaguoja į jam pateiktą dilemą. Tai išreiškta ir gestu: „Jėzus pasilenkęs ėmė pirštu rašyti ant žemės“. Taip elgiasi žmogus, nekreipiantis dėmesio į aplinkinius. Jis galėtų prašyti patikslinti nusikaltimo detales, teirautis apie švelninančias aplinkybes, tačiau to nedaro. Jis nenori stoti kurion nors žmogiškojo konflikto dalyvių pusėn. Dabartine kalbėsena sakytume, kad Jėzus tiesiog „šalinasi nuo problemos“.

Jėzus nepažvelgia į smerkiančių žvilgsnių varstomą moterį. Žvilgsnis – tai tarsi žodis, o kartais jis byloja daugiau negu žodis. Savo ištarmę jis pasakys kiek vėliau. Pirmiau Jėzus pareikalauja kaltintojų sąžinės ataskaitos ir laukia jos su išminčiaus ramybe: „Kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas sviedžia į ją akmenį“. Šv. Jeronimo įsivaizdavimu, Jėzus pasilenkęs ant smėlio rašė kaltintojų nuodėmes. Pakartoto Įstatymo knygoje nurodyta, kad pirmieji ranką prieš pasmerktąjį turi pakelti liudytojai, po to prie egzekucijos prisideda kiti (Ist 13, 10; 17, 7). Taip atsakydamas Jėzus nepažeidžia Įstatymo, bet suteikia jam tikrąją prasmę. Jo priešininkai naudojami Įstatymu kaip priemone, leidžiančia vieniems dominuoti, o kitus žeminti. Jėzus gražina Įstatymui tikrąją prasmę: tai Dievo meilės plano įgyvendinimo priemonė. Ištikimai susiedamas Įstatymo raidę ir dvasią, Jėzus pastato visus scenos dalyvius sąžinės akistaton. Kas nori laikytis Įstatymo, tegu pradeda nuo savęs. Ištaręs sąžinės skrodžiantį sakinį Jėzus vėl nuleidžia akis. Jis nenori žvelgti teisėjo žvilgsniu. Nuo šios akimirkos pradinis konfliktas pasirodo kitoje šviesoje. Visi Jėzų supantys žmonės – Rašto aiškintojai, fariziejai, moteris ir žiūrovai – nuo šiol nebeskirstomi į teisėjus ir kaltinamuosius. Tai dažna gyvenimo patirtis. Siekdami pataisyti kitus vien savo turima viršenybe, net jei tai darome teisėtai, sulaukiame tik maišto. Blogis nenugalimas, bet įgyja naują apraišką. Priešingai, solidarumas su nusidėjėliu (ne nuodėme!) leidžia suprasti kitą ir elgtis gailestingai.

Pradedant vyresniaisiais, visi ėmė trauktis šalin. Jie pernelyg gerai vienas kitą pažinojo, kad galėtų apsimesti esą nekalti. „Pagaliau liko vienas Jėzus ir ten stovinti moteris“. Jis taip pat elgiasi pagal savo duotą pamokymą: „Nė aš tavęs nepasmerksiu“. Jei jis būtų pasmerkęs, tai reikštų solidarumo su nuodėmingu žmogumi stoką. Suvokdamas moters kaltę ir silpnumą, Jėzus padeda jai priimti save pačią. Jis padeda jai atsitiesti nuo patirto minios pažeminimo. Svarbu ne tai, kas buvo vakar, bet tai, kas bus ateityje: „Eik ir daugiau nuodėmių nebedaryk“. Tai primena Izaijo raginimą: „Nebemąstykite apie tai, kas seniai praėjo. Štai aš kuriu naują dalyką!“

Kristaus nenoras įsitraukti į ginčą nereiškia, kad jis nusišalina ar vengia atsakymo. Tai troškimas gražinti dalykams jų tikrąją prasmę. Prieštaravimas būtų nevaisingas konflikto sprendimo būdas. Konstruktyvus sprendimas yra ieškoti kelio į dieviškąjį gailestingumą. Apaštalas Paulius Laiške filipiečiams nesiekia „nuosavo teismo, kurį teikia Įstatymas“, bet tokio, kuris kyla „iš tikėjimo Kristumi, eina iš Dievo, paremtas tikėjimu“. Jėzaus pokalbį su svetimautoja šv. Augustinas nusakė kaip žmogiškojo vargingumo susidūrimą su dieviškuoju gailestingumu. Vienintelis nenuodėmingas, turėjęs teisę sviesti į moterį akmenį, jai dovanoja dieviškąjį atleidimą. Tačiau gailestingumas nusidėjėliui nereiškia pakantumo nuodėmei. Atleidimas išlaisvina ir atveria naują pradžia.

DIDYSIS PERVERSMAS

Verbų sekmadienis (C)

Iz 50, 4–7; Fil 2, 6–11; Lk 22, 14–23. 56

Jėzaus įžengimu į Jeruzalę pradedame Didžiąją savaitę. Jos pradžia ženklina Verbų procesija ir Viešpaties kančios skaitymas. Kristaus perėjimas per mirtį į prisikėlimą yra kiekvieno mūsų kelionė per Krikštą ir vienijimąsi su Jėzumi Eucharistijoje. Šią kelionę iš naujo išgyvename Didžiąją savaitę.

Klausantis pasakojimo apie Jėzaus kančią iš karto, atrodo, nelengva įžvelgti Tėvo meilę. Atrodo, kad Jėzus tapo tėviškojo autoriteto ir žmonių piktadarybės auka. Mus trikdo žmonių blogybė ir mokinių vangumas. Sunku suprasti, kaip Dievo visagalybė gali pakęsti tokią žmonių niekšybę. Tačiau pažvelgus nuodugniau į Evangelijos tekstus, aiškiai matyti, jog Jėzus net kančios valandą turi neginčijamą valdžią visai kūrinijai. Jam paklūsta gamta, gyvūnai, demonai, ligos. Jam atskleistas visas pranašų ir išminčių mokymas. Priešingos jėgos ir siekė, kad Jėzus staiga prarastų savo galią ir taptų bejėgė auka. Tačiau Evangelijos pasakojimų visuma byloja kitką.

Jėzus anksčiau sakė apie savo gyvybę: „Aš turiu galią ją atiduoti ir turiu galią vėl ją atsiimti“ (Jn 10, 18). Šiandien jis įrodo, kad tai tiesa. Kai Judas atveda kareivių būrį suimti Jėzų, jis ištaria frazę, parodančią, jog jis leidžiasi suimamas: „Kai būdavau kasdien šventykloje, jūs nepakėlėte prieš mane rankos“. Jėzus turi valdžią įvykių eigai. Prieš mirtį jis sako šalia nukryžiuotam nusikaltėliui: „Šiandien su manimi būsi rojuje“. Priešininkų įveikta bejėgė auka taip nekalba. Šventyklos uždangai perplyšus pusiau, Jėzus galingai sušunka: „Tėve, į tavo rankas atiduodu savo dvasią“. Jis trokšta įveikti mirties barjerą ir susivienyti su Tėvu. Tokia Jėzaus Pascha – Perėjimas.

Jėzui triumfališkai įžengiant į Jeruzalę, fariziejai bandė užgniaužti minios džiūgavimą. Jėzus jiems atsako: „Iei šitie tylės, akmenys šauks“. Jeruzalės gyventojai išreiškia visos kūrinių džiaugsmą artėjant ilgai lauktam svarbiam įvykiui. Evangelisto Luko kančios pasakojime aiškiai juntamas giluminis dinamizmas, persmelkiantis visą įvykių eigą.

Skaitant scenas teismo taryboje, pas Pilotą, Erodą, po to vėl pas Pilotą, sekant pasmerkimo myriop motyvus ir proceso eigą, susidaro įspūdis, kad įvykiai pranoksta šios dramatos veikėjų suvokimo ir laisvo apsisprendimo ribą. Praktiškai nuosprendžiui nepateikiama jokia rimta priežastis. Pilotas griebiasi paveikios retorikos ir pakartotinai kreipiasi į minią ieškodamas dingsties paleisti Jėzų. Nuskamba neįtikėtinas pasirinkimas verčiau paleisti Barabą. Romos vietininkas neatlaiko minios spaudimo. Vienas Jėzus šiame sujudime išlaiko ramybę. Jis vienintelis žino, kas iš tikrųjų vyksta.

Įvykių prasmės neperpranta net apaštalai, trejus metus gyvenę šalia ir klausęsi Jėzaus mokymo. Netrukus po Eucharistijos įsteigimo jie ima ginčytis, kuris iš jų vyresnis. Petras, nors buvo tris kartus įspėtas, aiškiai išsižada: „Nepažįstu jo“. Tam tikra prasme Petras nuoširdus. Jis neatpažįsta Jėzuje savo bičiulio ir mokytojo. Įvykiai įgauna apimtį, pranokstančią Petro suvokimą. Petras buvo pasiryžęs kalaviju ginti savo vadovą, tačiau dabar jis tikrai nebesupranta: „Aš nesuprantu, ką tu sakai“.

Jau prasidėjo galingas išlaisvinimas, tačiau prieš tai dar reikia įveikti tamsos galybių viešpatavimą. Atėjusiems jį suimti Jėzus sako: „Dabar atėjo jūsų valanda, tamsybių siautėjimas“. Apaštalams jis buvo paaiškinęs tiksliau: „Šėtonas pareikalavo persijoti jus tarsi kviečius“. Tiek jiems, tiek visiems laukiantiems Karalystės atėjimo tai didysis išbandymas ir paskutinė įveiktina kliūtis. Įsteigęs Eucharistiją Jėzus kalba apie tai apaštalams, paliekančioms Paskutinės vakarienės kambarį. Jis primena, kad anuomet išsiųstiems be piniginių, be krepšio ir be apavo apaštalams nieko netrūko. Tačiau „dabar, kas turi piniginę, tepasiima ją, taip pat ir krepšį, o kas neturi kalavijo, teparduoda apsiaustą ir tenusiperka. <...> Tai, kas man nustatyta, jau eina į pabaigą“. Laikas sukaupti visas jėgas baigiamajam mūšiui. Šis paskutinis mūšis reiškia didžiulį perversmą. Pripažintą autoritetą pakeičia tai, kas iki tol apaštalų nebuvo iki galo suvokta.

Šį galvosenos perversmą atspindi apaštalo Pauliaus Laiškas filipiečiams. Jis primena visą Jėzaus nueitą kelią ir paaiškina jo prasmę. Turėdamas Dievo pavidalą Jėzus „priėmė tarno pavidalą“. Tai visiškai nepanašu į politinio agitatoriaus taktiką. Nusileidimas į giliausią žmogiškojo vargingumo duobę nulemia esminį perversmą, galutinę pergalę ir įsviešpatavimą. Nuo šiol Jėzaus vardui priklaupia kiekvienas kelis „danguje, žemėje ir po žeme“. Tuo momentu, kai kūrinija, atsižadėjusi savo Viešpaties, įsivaizdavo, jog mirtis jį sunaikino, Jėzus nugali mirtį ir perkeičia visą dalykų tvarką. Jėzaus persekiojimai patys užsitraukia pralaimėjimą ir, negana to, patys tampa perkeičiančio vyksmo dalyviais. Suprantame, kodėl Jėzus meldėsi: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“.

Popiežiškoji Biblijos komisija

Žydų tauta ir jų šventieji Raštai krikščionių Biblijoje

(Publikuojame 2001 m. Popiežiškosios Biblijos komisijos paskelbto dokumento ištrauką)

(Pabaiga. Pradžia Nr. 3)

C. Žydai Pauliaus laiškuose ir kituose Naujojo Testamento Raštuose

79. Pauliaus laišškai bus apžvelgiami atsižvelgiant į visuotinai priimtą grupavimą: pirmiausia 7 laišškai, kurie visuotinai pripažįstami autentiškais (Rom, 1 ir 2 Kor, Gal, Fil, 1 Tes, Fm), po to laišškai efeziečiams ir kolosiečiams, galiausiai pastoraciniai laišškai (1 ir 2 Tim, Tit). Paskui bus apžvelgiami: Laiškas žydams, Petro, Jokūbo ir Judo laišškai, taip pat Apreiškimo knyga.

1. Žydai autentiškuose Pauliaus laiškuose

Paulius asmeniškai ir toliau didžiuojasi savo žydiška kilme (Rom 11, 1). Kalbėdamas apie laiką iki savo atsivertimo jis sako: „Žydų tikėjimu buvau pranokęs daugelį bendraamžių savo tautiečių, itin uoliai gindamas savo protėvių papročius“. Tapęs Kristaus apaštalu jis sako savo priešininkams: „Jie žydai? Ir aš. Jie izraelitai? Ir aš. Jie Abraomo palikuonys? Ir aš“ (2 Kor 11, 22). Tačiau jis gali parodyti šių privalumų sąlygiškumą: „Tą pirmenybę aš dėl Kristaus palaikiau nuostoliu“ (Fil 3, 7).

Vis dėlto Paulius ir toliau mąsto ir argumentuoja kaip žydas. Jo mąstymą aiškiai formuoja žydiški įvaizdžiai. Kaip jau minėta, jo raštuose randama ne tik nuolatinų nuorodų į Senąjį Testamentą, bet ir žydų tradicijų pėdsakų. Negana to, Paulius dažnai pasitelkia rabiniškas egzegezės ir argumentacijos technikas (plg. I.D. 3, 14).

Pauliaus saitai su judaizmu matomi iš jo moralinio mokymo. Nepaisydamas prieštaravimo Įstatymo šalininkų pretenzijoms, jis pats įtraukia Įstatymo nuostatą iš Kun 19, 18 („mylėsi savo artimą kaip save patį“) apibendrinamas visą moralinį gyvenimą (332). Įstatymo sutraukimas į vieną taisyklę yra tipiškas žydiškas, kaip parodo gerai žinomas pasakojimas apie Jėzaus amžininkus: rabį Hillelį ir rabį Shammai'į (333).

Koks apaštalo požiūris į žydus? Iš esmės jis yra pozityvus. Paulius vadina juos „savo broliais, tautiečiais pagal kūną“ (Rom 9, 3). Būdamas įsitikinęs, kad Kristaus Evangelija yra „Dievo galybė išgelbėti kiekvie-

nam tikinčiajam, kiekvienam žydui“ (Rom 1, 16), jis troško perduoti jiems tikėjimą ir todėl negailėjo jokių pastangų. Jis galėjo sakyti: „žydams buvau kaip žydas, kad laimėčiau žydus“ (1 Kor 9, 20) ir net: „Tiems, kurie laikosi Įstatymo, tapau Įstatymo tarnu, kad laimėčiau besilaikančius Įstatymo, nors pats nesu jam pavaldus“ (1 Kor 9, 20). Net apaštalaudamas pas pagonis Paulius stengėsi netiesiogiai būti naudingas savo gentainiams, kad „bent kai kuriuos išgelbėtu“ (Rom 11, 14). Jis vylėsi rungtyniavimu dėl pavydo (11. 14): nuostabus dvasios praturtėjimas, kurį tikėjimas Jėzų Kristų davė atsivertusiems pagonims, turėtų sukelti žydų troškimą nesileisti pralenkiamiems ir patiems atsiverti šiam tikėjimui.

Daugumos žydų priešinimasis krikščioniškajam skelbimui sukėlė Pauliaus širdgėlą („labai liūdžiu ir nuolat širdį man skauda“: 9. 2), akivaizdžiai liudijančią jo didelę meilę. Jis skelbia esąs pasirengęs jų labai priimti didžiausią ir neįmanomą auką – pačiam būti „pra-keiktam“ ir atskirtam nuo Kristaus (9, 3). Pauliaus meilė ir kančia verčia jį ieškoti sprendimo: trijuose ilguose skyriuose (Rom 9 – 11) jis išigilina į problemą, veikiau slėpinį, apie Izraelio vietą Dievo plane ir nesiliauja, kol neprieina prie išvados: „tada bus išgelbėtas visas Izraelis“ (11, 26). Šiuose trijuose Laiško romiečiams skyriuose nuodugniausiai Naujajame Testamente apmąstoma netikinčių į Kristų žydų padėtis. Čia Paulius išdėsto brandžiausius savo apmąstymus.

Jo siūlomas sprendimas grindžiamas Raštais, kai kuriose vietose žadančiais išganymą vien Izraelio „likučiu“ (334). Šiuo išganymo istorijos tarpsniu tik „likutis“ izraelitų tiki į Jėzų Kristų, tačiau ši situacija nėra galutinė. Paulius pastebi, kad nuo šiol pats „likučio“ buvimas įrodo, jog Dievas „jokiu būdu“ neatstūmė savo tautos (11, 1). Ši tauta tebėra „šventa“, t. y. glaudžiai susisaisčiusi su Dievu. Ji šventa, nes kyta iš šventos šaknies, savo protėvių, ir kadangi „pirmieji vaisiai“ buvo palaiminti (11, 16). Paulius nepaaiškina, ar kalbėdamas apie „pirmienas“ jis turi galvoje Izraelio protėvius, ar tikėjimu ir krikštu pašventintą „likutį“. Jis pasitelkia žemdirbišką medžio metaforą, kalbėdamas apie nupjautas ir iškiepytas šakas (11, 17–24). Suprantama, kad nulaužtos šakos yra izraelitai, atsisakę tikėti į Jėzų Kristų, o iškiepytos šakos yra iš pagonių kilę krikščionys. Kaip jau minėta, šiems Paulius pamokslauja apie nuolankumą: „ne tu išlaikai šaknį, bet šaknis tave“ (11, 18). Nupjautosioms šakoms Paulius atveria pozityvią perspektyvą: „Dievas turi galią ir vėl priskiepyti“ (11, 23). Tai būtų lengviau negu pagonių atveju, nes anie bus priskiepyti „savajame alyvmedyje“ (11, 24). Galutinis Dievo planas Izraeliui visiškai pozityvus: jei „jų suklupimas reiškia pasaulio praturtinimą“, tai „ką duos jų visuma?“ (11, 12). Jiems laiduojama Dievo gailėstingumo sandora (11, 27. 31).

80. Prieš rašydamas Laišką romiečiams Paulius, patyręs įnirtingą daugelio „tautiečių pagal kūną“ priešinimąsi, smarkiai gindavosi. Priešindamasis žydams Paulius rašė: „Nuo žydų gavau penkis kartus po keturiasdešimt be vieno kirčio“ (plg. *1st* 25, 3). Kiek toliau jis atkreipia dėmesį, kad patirdavo pavojų tiek nuo savo tautiečių, tiek nuo pagonių (*2 Kor* 11, 24–26). Šiuos liūdnius išgyvenimus Paulius atpasakoja nekomentuodamas. Jis pasiryžęs „bendrauti“ Kristaus kentėjimuose (*Fil* 3, 10). Tačiau jis gyvai reaguoja į žydų klaidymus jam apaštalausti pas pagonis. Tai atsiskleidžia Pirmojo laiško tesalonikiečiams ištraukoje (*1 Tes* 2, 14–16). Šios eilutės taip skiriasi nuo įprastinio Pauliaus požiūrio į žydus, kad bandyta įrodyti, jog jos nėra Pauliaus, ar sumenkinti jų išraiškos stiprumą. Tačiau raskraščiai vieningai liudija, kad jų neįmanoma išbraukti, o minties dėstymo visuma neleidžia, kaip buvo siūloma, taikyti jų tik Judėjos gyventojams. Galutinė eilutė yra lemiama: „ant jų krinta galutinė Dievo rūstybė“ (*1 Tes* 2, 16). Primenamos Jeremijo pranašystės (335) ir frazė iš *2 Kr* 36, 16: „Dievo pyktis ant savo tautos virto tokiu išiučiu, kad nebeliko kitos išeities“. Šios pranašystės ir minėtas sakinyš pranašavo tautos katastrofą 587 m. pr. Kr.: Jeruzalės apgultį ir paėmimą, šventyklos sudeginimą, ištrėmimą. Paulius akivaizdžiai numato panašaus masto katastrofą. Tačiau verta pažymėti, kad 587 m. įvykiai buvo ne pabaiga. Viešpats pasigailėjo savo tautos. Taigi baisi Pauliaus pranašystė – kuri, deja, turėjo įvykti – nesutrukdė vėlesniam susitaikinimui.

1 Tes 2, 14–16 ištraukoje Paulius, turėdamas galvoje Tesalonikos krikščionių iš tėvynainių patirtus persekiojimus, primena, kad Judėjos bažnyčios išgyveno tą patį likimą nuo žydų rankos, ir apkaltina juos dėl daugelio nusikaltimų: jie „nužudė Viešpatį Jėzų ir pranašus, persekiojo ir mus“; po to tęsia esamuoju laiku: „Jie nepatinka Dievui ir yra visų žmonių priešai, nes draudžia mums skelbti pagonims, kad šie būtų išganyti“. Aišku, kad pastarasis nusiskundimas Pauliui svarbesnis ir kad jis pagrindžia du ankstesnius nuosprendžius. Žydai trukdo krikščioniškajam skelbimui, skirtam pagonims, todėl jie „yra visų žmonių priešai“ (336) ir „nepatinka Dievui“. Kadangi Pauliaus laikų žydai visokeriopai priešinosi krikščioniškajam skelbimui, jie pasirodo esą vieningi su savo protėviais, žudžiusiais pranašus, ir savo broliais, reikalavusiais pasmerkti Jėzų mirti. Atrodo, kad Pauliaus pavartota formuluotė priskiria kaltę dėl Jėzaus mirties bendrai visiems žydams be išimties: tokia antijudaizmo interpretacija. Tačiau žvelgdami į kontekstą matome, kad kaltinimai metami tik žydams, prieštaravusiems skelbimui pagonims, o tuo pačiu pagonių išganymui. Jei pasipriešinimas liausis, išnyks ir kaltinimas.

Kita polemė ištrauka yra *Fil* 3, 2–3: „Sergėkitės šunų, sergėkitės netikrų darbininkų, saugokitės apsipjaus-

tėlių (*katatom*)! Tikrieji apipjaustytieji (*peritom*) esame mes“. Ką apaštalas turi galvoje? Kadangi kaltinimų nuoroda nepakankamai aiški, todėl negalima pateikti tikro aiškinimo, bet bent atmetina mintis, kad kaltinimai skirti žydams. Anot vyraujančios nuomonės, Paulius turėjo galvoje žydžiuojančius krikščionis, norėjusius primesti apipjaustymą „iš pagonių“ kilusiems krikščionims. Paulius karingai vadina juos paniekiančiu vardu „šunys“, išreiškiančiu apeiginio nešvarumo metaforą, žydų taikytą pagonims (*Mt* 15, 26). Paulius paniekina kūno apipjaustymą, ironiškai pavadindamas tai „susižalojimu“ (plg. *Gal* 5, 12), ir priešstato tai dvasiniam apipjaustymui, panašiam į Pakartoto Įstatymo širdies apipjaustymą (337). Šiuo atveju kontekstą sudarytų kontroversija dėl žydiškų apeigų laikymosi krikščionių bažnyčiose, panašiai kaip Laiške galatams. Tačiau turbūt geriausia turėti galvoje, kaip *Apr* 22, 15, pagonišką aplinką, kurioje gyveno filipiečiai, ir tarti, kad Paulius nurodo pagoniškus papročius: lytinius iškrypimus, nemoralius veiksmus, kultinius susižalojimus, susijusius su orgijų kultais (338).

81. Dėl Abraomo palikuonių, kaip minėta, Paulius skiria „pažado vaikus nelyginant Izaokas“, kurie taip pat yra vaikai „pagal dvasią“, ir vaikus „pagal kūną“ (339). Nepakanka būti „kūno vaikais“, siekiant tapti „Dievo vaikais“ (*Rom* 9, 8), nes esminė sąlyga yra vienyti su tuo, kurį „Dievas atsiuntė, <...> kad igytume įvaikystę“ (*Gal* 4, 4–5).

Kitame kontekste apaštalas nepaiso šio skirtumo ir kalba apie žydus apskritai. Jis pareiškia, kad jiems tenka privilegija saugoti patikėtą dieviškąją apreiškimą (*Rom* 3, 1–2). Tačiau ši privilegija jų neišlaisvino nuo nuodėmės viešpatavimo (*Rom* 3, 9–19), taigi tebėra būtina gauti nuteisinimą per tikėjimą į Kristų, o ne per Įstatymo laikymąsi (3, 20–22).

Svarstydamas apie nepriėmusių Kristaus žydų padėtį Paulius pabrėžtinai reiškia savo pagarbą jiems, vardydamas jų iš Dievo gautas nuostabias dovanas: „Jie yra izraelitai, turintys įvaikystę, garbę, sandoras, įstatymų leidybą, Dievo garbinimą ir pažadus; jiems priklauso protėviai, ir iš jų kūno atžvilgiu yra kilęs Kristus – visiems viešpataujantis Dievas, šlovingas per amžius. Amen“ (*Rom* 9, 4–5) (340). Nors frazėje nėra veiksmožių, Paulius neabejotinai kalba apie dabar turimas dovanas (plg. 11, 29), nors, jo nuomone, jų nepakanka, nes jie atmeta pačią svarbiausią Dievo dovaną, jo Sūnų, kuris kūno požiūriu iš jų kilęs. Paulius liudija, kad „jie turi Dievui uolumo“, pridurdamas: „kuriam tačiau trūksta išmanymo. Nesuprasdami Dievo teismo, jie bandė nusistatyti savą ir todėl nepakluso Dievo teismui“. Vis dėlto Dievas jų neapleidžia. Jo planas yra parodyti jiems gailėtingumą. „Užkietėjimas“, apimantis „dalį“ Izraelio, yra tik laikinas etapas, naudingas tik tam laikui (11, 25); po jo eis iš-

ganymas (11, 26). Paulius apibendrina antiteze, po kurios pozityviai tvirtina:

„Žiūrint Evangelijos, jie yra Dievo priešai jūsų naujai; bet žiūrint išrinkimo, jie numylėtiniai dėlėi savųjų protėvių. Juk Dievo malonės dovanos ir pašaukimas – neatšaukiami“ (11, 28–29).

Paulius žvelgia į situaciją realistiškai. Tarp Kristaus mokinių ir į Kristų netikinčių žydų yra priešiškas santykis. Tie žydai ginčija krikščionių tikėjimą; jie nepriima, kad Jėzus yra jų Mesijas (Kristus) ir Dievo Sūnus. Krikščionys gali tik ginčyti šių žydų nuostatą. Tačiau giliau negu priešiškus nuo šiol egzistuoja galutinis meilės ryšys; kitkas tėra laikina.

2. Žydai kituose laiškuose

82. Laiške kolosiečiams žodis „žydas“ pavartotas tik vieną kartą sakinyje, kuriame sakoma apie naują žmogų: „Čia jau nebėra nei graiko, nei žydo“, priduriant paralelinį posakį „nei apipjaustyto, nei neapipjaustyto“; tik Kristus, kuris yra „visa ir visuose“ (Kol 3, 11). Ši frazė, primenanti Gal 3, 28 ir Rom 10, 12 mokymą, neigia bet kokio žydiškojo ypatingumo svarbą santykio su Kristumi požiūriu. Neišsakomas joks nuosprendis žydams, nė juo labiau graikams.

Apipjaustymo vertė iki Kristaus atėjimo netiesiogiai patvirtinama, kai autorius primena kolosiečiams, kad anksčiau jie buvo „mirę nuodėmėmis ir kūno neapipjaustymu“ (2, 13). Tačiau žydų apipjaustymo vertę užtemdo „apipjaustymas Kristuje“, „ne rankomis atliktas apipjaustymas, bet savo kūniškumo išsižadėjimas“ (2, 11); čia užsimenama apie krikščionio dalyvavimą Kristaus mirtyje per krikštą (plg. Rom 6, 3–6). Iš to išplaukia, kad netikintys į Kristų žydai religiniu atžvilgiu yra netinkamame būvyje; tačiau tai nėra išsakoma.

Laiške efeziečiams nė karto nepaminėtas žodis „žydas“. Tik sykių paminimas „neapipjaustymas“ ir „apipjaustymas“ frazėje, iš kurios numanoma žydų panieka pagonims. Pastaruosius vadina „neapipjaustytais“ tie, kurie vadinami „apipjaustytais kūno apipjaustymu“ (2, 11). Kitur, pritardamas Laiško galatams ir Laiško romiečiams mokymui, autorius negatyviai aprašo iš žydų kilusių krikščionių padėtį iki jų atsivertimo: drauge su pagonimis jie buvo tarp „neklusnumo vaikų“ (2, 2–3); savo elgesiu jie tarnavo „kūno geismams“; prigimtini jie buvo „rūstybės vaikai kaip ir kiti“ (2, 3). Tačiau kitoje laiško ištraukoje netiesiogiai pateikiamas skirtingas, šįkart pozityvus, žydų padėties vaizdas, aprašant liūdną nežydų likimą: „be Kristaus, svetimi Izraelio bendruomenei, tolimi pažado sutartims, be vilties ir be Dievo pasaulyje“ (2, 12). Čia primenamos ir labai vertinamos žydų privilegijos.

Pagrindinė laiško tema yra entuziastingas patvirtinimas, kad tos privilegijos, Kristaus atėjimu pasiekusios kulminaciją, nuo šiol tampa pasiekiamos pagonims, kurie „yra paveldėtojai, vieno kūno nariai ir dalininkai pažado Kristuje Jėzuje“ (3, 6). Kristaus nukryžiavimas suvokiamas kaip įvykis, sugriovęs Įstatymo patatytą žydus ir pagonis skiriančią sieną ir panaikinęs tarp jų neapykantą (2, 14). Numatoma tobulai darnių santykių perspektyva. Kristus yra abejų taika, jis iš jų sukuria naują žmogų ir sutaikina abejus su Dievu viename kūne (2, 15–16). Neužsimenama apie tai, kad dauguma žydų atmeta krikščionių tikėjimą. Laiške išlaikomas taikus požiūris.

Pastoraciniuose laiškuose rūpinamasi vidiniu krikščioniškųjų bendruomenių organizavimu ir niekuomet nekalbama apie žydus. Tėra vienintelė užuomina apie „apipjaustytuosius“ (Tit 1, 10), tačiau čia turima galvoje bendruomenei priklausantys judėjai krikščionys. Jie kritikuojami dėl to, kad labiau nei kiti bendruomenės nariai yra „neklusnūs, tuščiakalbiai, apgavikai“. Numanoma, kad išpėjimai dėl „bėgalinių giminytės eilių“ (1 Tim 1, 4 ir Tit 3, 9) taikomi žydų spėlionėms apie Senojo Testamento veikėjus, „žydų pasakas“ (Tit 1, 14).

Laiške žydams (ekumeniniame Biblijos leidime Laiškas hebrajams – *red.*) taip pat neminimi nei „žydai“, nei „hebrajai“! Vieną kartą paminėti „Izraelio vaikai“, kalbant apie Išėjimą (Žyd 11, 22), ir du kartus – „Dievo tauta“ (341). Žydų kunigai turimi galvoje kalbant apie „tebetarnaujančius padangtei“ (13, 10), pabrėžiant jų skirtingumą nuo krikščionių kulto. Pozityviai primenamas Jėzaus ryšys su „Abraomo palikuonimis“ (2, 16) ir Judo gimine (7, 14). Autorius pabrėžia Senojo Testamento institucijų, ypač aukojimų kulto nepakanamumą, tačiau nuolat remiasi pačiu Senuoju Testamentu, kurio dieviškojo apreiškimo vertę jis visiškai pripažįsta. Izraelitų praeitį autorius vertina nevienarasmiskai, bet ištikimai laikosi Senojo Testamento: viena vertus, cituodamas ir komentuojuodamas Ps 95, 7–11 jis primena Išėjimo kartos žmonių tikėjimo stoka (342), kita vertus, tapo nuostabią freską, sudarytą iš Abraomo ir jo palikuonių per amžius duotų tikėjimo pavyzdžių (11, 8–38). Kalbant apie Kristaus kančią Laiške žydams neužsimenama apie žydų vyresnybės atsakomybę, bet paprastai sakoma, kad Jėzus iškentėjo didelį priešgyniavimą „nuo nusidėjėlių“ (343).

Tas pat galioja Pirmajam Petro laiškui, kuriame minima Kristaus kančia ir sakoma, kad „Viešpats“ buvo „žmonių atmestas“ (1 Pt 2, 4), toliau nepatikslinant. Laiške krikščionims suteikiami garbingi izraelitų tautos titulai (344), tačiau tuo nesiekama polemizuoti. Niekur neminimi žydai. Tas pat pasakytina apie Jokūbo laišką, Antrąjį Petro laišką ir Judo laišką. Šie laiškai prisodrinti žydų tradicijų, bet juose neaptariami krikščionių Bažnyčios ir tuometinių žydų santykiai.

3. Žydai Apreiškimo knygoje

83. Knygoje akivaizdus labai palankus požiūris į žydus, ypač paminint 144 tūkstančius „Dievo tarnų“, kurių „kaktos“ paženklintos „gyvojo Dievo antspaudu“ (*Apr 7, 2–4*), kilusių iš visų Izraelio giminių, išvardytų po vieną (tai vienintelis toks išvardijimas Naujajame Testamente: *Apr 7, 5–8*). Apreiškimo viršūnė yra „naujosios Jeruzalės“ aprašymas (*Apr 21, 2*); joje „dvylika vartų“, ant kurių užrašyti „dvylikos Izraelio giminių vardai“ (21, 12), lygiagrečiai su „dvylikos Avinėlio apaštalų vardais“, užrašytais ant miesto pamatų (21, 14).

Autorius atmeta tų, kurie „sakosi esą žydai“ ir yra minimi dviejuose paraleliniuose sakiniuose (2, 9 ir 3, 9), pretenzijas ir pavadina juos „šėtono sinagoga“. Ištraukoje 2, 9 „tie, kurie sakosi esą žydai“, kaltinami piktžodžiaivimu Smirnos krikščionių bendruomenei. Kitoje vietoje (3, 9) Kristus skelbia, kad jie bus priversti pagerbti Filadelfijos krikščionis. Šios ištraukos leidžia numanyti, kad krikščionys nenori vadinti žydo titulu tų izraelitų, kurie juos šmeižia ir taip stoja Šėtono, „brolių kaltintojo“, pusėn (*Apr 12, 10*). Taigi titulas „žydai“ vertinamas pozityviai kaip garbės vardas ir ne duodamas krikščionims aktyviai besipriešinančioms sinagogoms.

IV. IŠVADOS

A. Bendroji išvada

84. Šio apibendrinto pristatymo pabaigoje reikia padaryti pagrindinę išvadą, kad žydų tauta ir jų šventieji Raštai turi labai svarbią vietą krikščionių Biblijoje. Šventieji žydų Raštai sudaro esminę krikščionių Biblijos dalį ir įvairiai įterpiami į kitą jos dalį. Naujasis Testamentas be Senojo Testamento būtų nesuprantama knyga, kaip pasmerktas nudžiūti augalas be šaknų.

Naujasis Testamentas pripažįsta žydų Raštų dieviškąją autoritetą ir pats šiuo autoritetu remiasi. Kai Naujajame Testamente kalbama apie „Raštus“ ir remiamasi tuo, „kas parašyta“, vadinasi, remiamasi žydų Raštais. Teigiama, kad tie Raštai būtinai turi būti pilnutinai įvykdyti, nes juose aprašomas Dievo planas, kuris negali likti neįgyvendintas, nepaisant jokių kliūčių ar žmonių pasipriešinimo. Prie to Naujasis Testamentas priduria, kad šie Raštai tikrai visiškai įvykdyti Jėzaus gyvenimu, jo Kančia ir Prisikėlimu, taip pat Bažnyčios, kuri yra atvira visoms tautoms, įsteigimu. Visa tai glaudžiai susieja krikščionis su žydais, nes pirmutinis Rašto įvykdymo aspektas – sutarimas ir tęstinumas. Tai pamatas. Neišvengiamai visiškai kai kurių dalykų įvykdymas reiškia tęstinumo nutraukimą, nes be to nebūtų jokios pažangos. Šis tęstinumo nutrauki-

mas yra krikščionių ir žydų nesutarimų šaltinis, ir nėra tikslo tai nutylėti. Tačiau praeityje klaidingai vienašališkai buvo pabrėžiamas netęstinumas, neatsižvelgiant į pamatinį tęstinumą.

Šis tęstinumas turi gilią šaknis ir pasireiškia daugeliu lygmenų. Štai kodėl krikščionybėje Rašto ir Tradicijos ryšys yra panašus kaip ir judaizme. Naujajame Testamente dažnai taikomi žydų egzegezės metodai. Krikščioniškasis Senojo Testamento knygų kanonas susiformavo iš pirmojo šimtmečio po Kr. pabaigos žydų Raštų. Siekiant tiksliai aiškinti Naująjį Testamentą būtina pažinti to laikotarpio judaizmą.

85. Ypač studijuojant didžiąsias Senojo Testamento temas ir jų tąsą Naujajame Testamente suvokiama išpūdinga simbiozė, siejanti abi krikščioniškosios Biblijos dalis, ir tuo pačiu stebinant dvasinių saitų, vienijančių Kristaus Bažnyčią ir žydų tautą, stiprybę. Abiejuose Testamentuose tas pats Dievas užmezga santykį su žmonėmis ir pakviečia juos gyventi bendrystėje su juo; vienintelis Dievas ir vienybės šaltinis; Dievas Kūrėjas, nepaliaujamai besirūpinantis savo kūriniais, ypač tais, kurie yra protingi ir laisvi, pašaukti pažinti tiesą ir mylėti; pirmiausia Dievas yra žmonių Vaduotojas ir Gelbėtojas, nes žmonės, nors sukurti panašūs į jį, per nuodėmę pateko į apgailėtiną vergiją.

Dievo planas, apimantis tarpasmeninius santykius, įgyvendinamas istorijoje. Šio plano neįmanoma sukurti filosofiskais išvedžiojimais apie žmogaus esmę apskritai. Dievas atskleidžia šį planą nenumatomomis dieviškomis iniciatyvomis: kvietimu, skirtu vienam žmogui, kurį Dievas išsirinko iš daugybės žmonių, – Abramui (*Pr 12, 1–3*), taip pat Dievo rūpinimusi juo ir jo palikuonimis, tapusiais viena tauta, Izraeliu (*Iš 3, 10*). Izraelio išrinkimas yra ne tik kertinė Senojo Testamento tema (*Ist 7, 6–8*), ji lieka esmingai svarbi ir Naujajame Testamente. Jėzaus gimimas nepadarо jos abejotinos, bet akivaizdžiai patvirtina. Jėzus yra „Dovydo sūnus, Abraomo sūnus“ (*Mt 1, 1*). Jis ateina „išgelbėti savo tautą iš nuodėmių“ (1, 21). Jis yra Izraeliui pažadėtasis Mesijas (*Jn 1, 41–45*); jis yra „Žodis“ (*Logos*), atėjęs „pas savuosius“ (*Jn 1, 11–14*). Velykų slėpiniu jo atneštas išganymas pirmiausia skiriamas izraelitams (345). Kaip numatyta Senajame Testamente, šis išganymas turi ir visuotinių atgarsių (346). Jis taip pat skiriamas pagonims. Daugelis pagonių jį priima ir taip sudaro Kristaus mokinių daugumą. Tačiau iš pagoniškųjų tautų kilę krikščionys gali pasiekti išganytą tik tuomet, kai jie savo tikėjimu į Izraelio Mesiją įrikiuojami į Abraomo įpėdinystę (*Gal 3, 7.29*). Daugelis iš „tautų“ kilusių krikščionių nepakankamai suvokia, kad savo prigimtimi jie yra „laukiniai alyvmedžiai“ ir kad jų tikėjimas į Kristų įskiepijo juos į Dievo pasirinktą alyvmedį (*Rom 11, 17–18*).

Izraelio išrinkimas įgavo konkrečią formą Sinajaus sandoroje ir per šia sandorą pagrįstas institucijas, ypač Įstatymą ir šventyklą. Naujasis Testamentas tęsia šią sandorą ir jos institucijas. Paskelbta Jeremijo ir įsteigta Jėzaus kraujyje naujoji sandora įgyvendino Dievo sandorą su Izraeliu, pranokdama Sinajaus sandorą nauja Viešpaties dovana, apimančia ir tęsiančia pirminę dovaną. Taip „gyvybę teikiantis Dvasios įstatymas“ (*Rom* 8, 2) savo vidiniu dinamizmu įveikia Sinajaus Įstatymo silpnumą ir suteikia tikintiesiems galią gyventi didžiadvasiška meile, kuri yra „įstatymo pilnatvė“ (*Rom* 13, 10). Kalbėdamas apie žemiškąją šventovę Naujasis Testamentas iš Senojo Testamento pasiskolintais posakiais atskleidžia Dievui gyventi skirtą medžiaginio pastato sąlygiškumą (*Apd* 7, 48) ir nurodo santykį su Dievu, kuriame svarbiausia – vidinis ryšys. Čia, kaip ir daugelyje kitų dalykų, matome, kaip tęstinumas remiasi Senojo Testamento pranašiškuoju judėjimu.

Praeityje atotrūkis tarp žydų tautos ir Jėzaus Kristaus Bažnyčios kai kuriais laikotarpiais ir kai kuriose vietose atrodė įvykęs galutinai. Raštų šviesoje to niekuomet neturėtų įvykti, nes visiškai atotrūkis tarp Bažnyčios ir Sinagogos prieštarauja Šventajam Raštui.

B. Pastoracinės gairės

Vatikano II Susirinkimas, ragindamas puoselėti krikščionių ir žydų „abipusį pažinimą ir pagarbą“, paskelbė, kad jis įgyjamas „ypač biblinėmis bei teologinėmis studijomis ir broliškais pokalbiais“ (347). Šis dokumentas parengtas šia dvasia; juo tikimasi įnešti pozityvų indėlį ir puoselėti Kristaus Bažnyčioje meilę žydams, ką popiežius Paulius VI pabrėžė Susirinkimo deklaracijos *Nostra Aetate* paskelbimo dieną (348).

Šiuo tekstu Vatikano II Susirinkimas pagrindė naują mūsų santykių su žydais suvokimą: „kaip sako apaštalas [Paulius], Dievui, kurio malonės dovanos ir pašaukimas neatšaukiami (*Rom* 11, 29), žydai lieka numylėti dėl savo protėvių“ (349).

Popiežius Jonas Paulius II savo mokymu daug kartų ėmėsi iniciatyvos plėtoti šią deklaraciją. 1980 m. susitikęs su žydų atstovais Maince (Mainz) jis sakė: „Susitikimas tarp Dievo tautos, priklausančios niekuomet Dievo neatšauktai (plg. *Rom* 11, 29) Senajai Sandorai, ir Naujosios Sandoros tautos yra *vidinis* mūsų Bažnyčios dialogas, toks pat, koks vyksta tarp pirmosios ir antrosios jos Biblijos dalies“ (350). Vėliau, kreipdamasis į Italijos žydų bendruomenės apsilankymo Romos sinagogoje metu (1986 m.), popiežius pareiškė: „Kristaus Bažnyčia atranda savo 'ryšį' su judaizmu 'gilindamasi į savo slėpinį' (plg. *Nostra Aetate*). Žydų religija mums yra ne 'išorinė', bet tam tikra prasme 'vidinė' mūsų religijai. Todėl su ja mus sieja toks santykis, koks nesieja su jokia kita religija. Jūs esate mūsų mylimi

broliai ir tam tikra prasme galima sakyti, kad esate vyresnieji broliai“ (351). Galiausiai 1997 m. vykusia-me susitikime, skirtame antijudaizmo šaknų krikščionybėje tyrinėjimui, popiežius sakė: „Ši tauta buvo pašaukta ir vedama dangaus ir žemės Kūrėjo Dievo. Jų egzistavimas yra ne vien prigimtinis ir ne vien kultūrinis, <...> bet antgamtinis įvykis. Nepaisant visko, ši tauta tebėra sandoros tauta ir, nepaisant žmogiškosios neištikimybės, Viešpats yra ištikimas savo sandorai“ (352). Šis mokymas buvo patvirtintas Jono Pauliaus II vizito Izraelyje metu, kai jis kreipėsi į vyriausuosius Izraelio rabinus žodžiais: „Mes (žydai ir krikščionys) privalome dirbti drauge kurdami ateitį, kurioje tarp krikščionių nebebus antijudaistinių jausmų, o tarp žydų nebebus antikrikščioniškų jausmų. Turime daug bendrų dalykų. Galime daug nuveikti taikos labui, dėl žmogiškesnio ir broliškesnio pasaulio“ (353).

Krikščionims, siekiantiems pažangos šiame kelyje, pagrindinė sąlyga yra vengti vienpusiškai skaityti Biblijos tekstus – tiek Senojo Testamento, tiek Naujojo Testamento, – bet stengtis geriau suvokti šiuos tekstus gaivinanti meilės dinamizma. Senajame Testamente Dievo planas yra meilės sąjunga su savo tauta, tėviška meilė, santuokinė meilė, ir Dievas, nepaisydamas Izraelio neištikimybės, niekuomet neišsižada tos meilės, bet patvirtina jos tęstinumą (*Iz* 54, 8; *Jer* 31, 3). Naujajame Testamente Dievo meilė įveikia blogiausias kliūtis. Net jei izraelitai netiki Dievo Sūnaus, kuris atsiųstas kaip jų Mesijas ir Gelbėtojas, jie vis dėlto išlieka „numylėtiniai“ (*Rom* 11, 29). Kas trokšta būti vienybėje su Dievu, privalo ir juos mylėti.

87. Dalinis tekstų skaitymas dažnai sukelia sunkumų santykių su žydais srityje. Kaip minėta, Senajame Testamente negailima priekaištų ir net smerkimo izraelitams. Iš jų daug reikalaujama. Tačiau užuot mėčius į juos akmenis, verčiau įžvelgti juose Viešpaties Jėzaus žodžių „Iš kiekvieno, kuriam daug duota, bus daug pareikalauta“ iliustraciją, o šie žodžiai galioja ir mums, krikščionims. Kai kuriuose Biblijos pasakojimuose yra klastos bei žiaurumo elementų, kurie šiandien būtų moralės požiūriu nepriimtini, tačiau juos reikia suvokti atsižvelgiant į istorinį ir literatūrinį kontekstą. Reikia pripažinti lėtą istorinį apreiškimo procesą: dieviškoji pedagogika pasirinko tam tikros gyvensenos žmonių grupę ir vedė juos į vienybės su Dievu idealą, į moralinį integralumą, kurio šiuolaikinė visuomenė dar toli gražu nepasiekė. Šis auklėjimas turi vengti dviejų priešingų pavojų: viena vertus, įpareigoti krikščionis laikytis pasenusių nuostatų (pavyzdžiui, remiantis Biblija atsisakyti kraujo perpylimo) ir, kita vertus, atimesti visą Bibliją žiaurybių pretekstu. Kalbant apie apeigines nuostatas, pavyzdžiui, taisykles, kas yra švaru ar nešvaru, reikia suvokti jų simbolinę ir antropologinę svarbą ir sykiu atsižvelgti į jų sociologines bei religines funkcijas.

Naujajame Testamente priekaištai žydams nėra tokie dažni ir stiprūs palyginti su žydų kaltinimais Įstatymo ir pranašų knygoje. Todėl jais nedera grįsti antijudaistinių nuostatų. Toks jų interpretavimas būtų priešingas bendrajai Naujojo Testamento kryptčiai. Tikrojo antijudaizmo, t. y. paniekos bei priešiško žydams, žydų, kaip tokių, persekiojimo nėra Naujojo Testamento tekste ir tai nesuderinama su Naujojo Testamento mokymu. Aptinkama priekaištų, skirtų tam tikroms žydų grupėms dėl religinių priežasčių, taip pat poleminių tekstų, ginančių krikščionių apaštalavimą nuo jam besipriešinančių žydų.

Reikia pripažinti, kad daugelis tų ištraukų gali duoti paskatą antijudaizmui ir faktiškai buvo tam pasitelkiamos. Siekiant išvengti tokių klaidų reikia turėti galvoje, kad Naujojo Testamento poleminiai tekstai, net ir tie, kuriuose vartojamos apibendrinamosios sąvokos, susiję su konkrečiu istoriniu kontekstu ir jokia būdu netaikytini visais laikais ir visur gyvenantiems žydams vien dėl to, kad jie žydai. Polinkis kalbėti apibendrinant, akcentuojant neigiamas priešininko puses, nutylint teigiamąsias, negebėjimas suvokti oponento motyvų ir galiausiai gero tikėjimo – visa tai yra būdinga bet kuriai poleminei kalbėsenai nuo senovės ir tai ne mažiau akivaizdu judaizmo bei ankstyvosios krikščionybės požiūryje į visokiausius kitaminčius.

Dėl Naujojo Testamento iš esmės skelbiamo Dievo plano visiško įvykdymo Jėzuje Kristuje kyla svarbus nesutarimas su didžiąja žydų tautos žmonių, netikinčių šiuo išsipildymu, dauguma. Naujasis Testamentas drauge reiškia ir savo sąsają su Senojo Testamento apreiškimu, ir nesutarimą su Sinagoga. Šio nesutarimo nereikia laikyti „antijudaizmu“, nes tai yra nesutarimas tikėjimo lygmeniu, šaltinis religinių prieštaravimų tarp dviejų žmonių grupių, besiremiančių tuo pačiu Senojo Testamento tikėjimo pagrindu, tačiau nesutariančių dėl šio tikėjimo galutinės raidos suvokimo. Nors šis nesutarimas yra gilus, jis jokia būdu neimplikuoja tarpusavio priešiško. Pauliaus pavyzdys Rom 9 – 11 parodo, kad, priešingai, pagarba ir meilė žydų tautai yra vienintelė tikra krikščioniška nuostata šioje situacijoje, kuri slėpingai sudaro pozityvaus Dievo plano dalį. Dialogas yra galimas, nes žydai ir krikščionys dalijasi turtingu bendru juos vienijančiu paveldu. Didžiai pageidautina, kad abi pusės pamazgel naikintų išankstinius nuosprendžius ir nesusipratimus, stengdamosi geriau suvokti bendrą paveldą ir sustiprinti jas siejančius ryšius.

Nuorodos

- (332) Gal 5, 14; Rom 13, 9.
 (333) Plg. Babilono Talmudas. *Tract Shabbat* 31 a.
 (334) Rom 9, 27–29, cit. Iz 10, 22–23; Oz 2, 1 LXX; Rom 11, 4–5 cit. 1 Kar 19, 18.
 (335) Jer 7, 16.20; 11, 11.14; 15, 1.
 (336) Jų stambeldystės atmetimas ir panieka pagonybei sukėlė stiprų priešišumą žydams: jie buvo kaltinami atskirumu (*Est* 3, 8), „priešingumu su visais žmonėmis“ (*Est* 3, 13 e LXX) ir „priešiško kitiems žmonėms puoselėjimu“ (*Tacitus. Historia* 5, 5). Pauliaus požiūris yra visiškai skirtingas.
 (337) Įst 10, 16; Jer 4, 4; Rom 2, 29.
 (338) Plg. 1 Kor 6, 9–11; Ef 4, 17–19. Įst 23, 19 „šuo“ reiškia kekšininą; Graikijoje kalė simbolizavo geidulingumą. Dėl apeiginių sužalojimų plg. Kun 21, 5; 1 Kar 18, 28; Iz 15, 2; Oz 7, 14.
 (339) Gal 4, 28–29; Rom 9, 8.
 (340) Graikiškai „jiems priklauso“ dukart pavartotas paprastas genityvas, reiškiantis priklausomybę (pažodžiui: „kurių [yra]“; „iš jų kilęs“ genityvas su prielinksniu, reiškiančiu kilmę.
 (341) Žyd 4, 9; 11, 25; plg. 10, 30 „savo tautą“.
 (342) Sk 14, 1–35; Žyd 3, 7–4, 11.
 (343) Žyd 12, 3; plg. Lk 24, 7.
 (344) 1 Pt 2, 9; Iš 19, 6; Iz 43, 21.
 (345) Apd 3, 26; Rom 1, 16.
 (346) Ps 98, 2–4; Iz 49, 6.
 (347) Bažnyčios santykių su nekrikščionių religijomis deklaracija *Nostra aetate*, 4.
 (348) Pauliaus VI 1965 m. spalio 28 d. homilija: „ut urga eos reverentia et amor adhibeatur spesque in iis collocetur“ (Kad jiems būtų rodoma pagarba bei meilė ir į juos sudėta viltis).
 (349) AAS 58 (1966) 740.
 (350) *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, III, 2 (1980), 1274.
 (351) *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, IX, 1 (1986), 1027.
 (352) *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XX, 2 (1997), 725.
 (353) *L' Osservatore Romano*, 2000 03 24.

Dirbtinis apvaisinimas etiškai nepriimtinas

(KAP) Popiežius Jonas Paulius II dirbtinį apvaisinimą atmetė kaip etiškai nepriimtina. Vasario 21 d. kreipdamasis į Popiežiškąją gyvybės akademiją, popiežius sakė, kad natūralaus gyvybės perdavimo akto nevalia pakeisti dirbtinėmis manipuliacijomis. Sykiu jis ragino mokslininkus intensyviau tirti nevaisingumo priežastis. Būtina ieškoti būdų, leidžiančių sutuoktinių nevaisingumą įveikti natūraliu būdu. Jonas Paulius II akino Gyvybės akademiją ir visus katalikų tikėjimą išpažįstančius tyrinėtojus imtis tinkamų iniciatyvų siekiant „užkirsti kelią pavojingoms manipuliacijoms dirbtiniu apvaisinimu“. Jis ragino visus tikinčiuosius atmesti autentišką tėvystę ir motinystę pakeičiančią „techniką“. Tai žeidžia ir tėvų, ir vaikų orumą.

Pirmasis žingsnis dialogo link

(KAP) Popiežiškosios krikščionių vienybės tarybos prezidentas kardinolas Walteris Kasperis savo apsilankymą Rusijoje vasario 17–22 d. pavadino „pirmuoju žingsniu“ dialogo ir artimesnio bendradarbiavimo tarp Katalikų Bažnyčios ir Rusijos stačiatikių Bažnyčios link. Interviu Vatikano radijui kardinolas Kasperis, prieš išvykdamas iš Maskvos, sakė tikėjimą, jog „apsilankymas buvo naudingas“. Tačiau tik artimiausia ateitis parodys, ar polemikos tonas sušvelnės.

Kardinolas Kasperis džiaugėsi, kad susitiko su Maskvos patriarchu Aleksejumi II: „Džiaugiuosi, kad susitikimas įvyko. Iš pradžių patriarchas pakartojė jau ne vienerius metus žinomus argumentus. Vėliau buvo pasikeista nuomonėmis įvairiomis aktualiomis temomis“. Apiskritai susitikimais Maskvoje jis esąs „labai patenkintas“. Tačiau neišspręstas liko popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymo Maskvoje klausimas. Toks vizitas negalės įvykti prieš Rusijos stačiatikių Bažnyčios

valią. Dėl to reikia toliau derėtis su Maskvos patriarchatu.

Savaitę trukusio apsilankymo metu kardinolas Kasperis taip pat susitiko su Maskvos patriarchato užsienio reikalų tarnybos vadovu metropolitu Kirilu ir šalies katalikų vyskupais. Jis taip pat skaitė pranešimą „Katalikų Bažnyčia ir stačiatikybe“.

Rusų stačiatikių ir Romos katalikų santykius jau ne vienerius metus slegia neigiamas Maskvos patriarchato požiūris į katalikų sielovados ir misijų darbus Rusijoje. Rusijos federacijos teritorijoje 2002 m. vasario mėnesį įsteigus keturias katalikų vyskupijas, santykiai dar labiau pašlijo. Kardinolo Kasperio apsilankymu siekta atnaujinti dialogą ir pagerinti santykius.

Bažnyčia išliks „gyvenimo ir džiaugsmo šaltiniu“

(KAP) Tikėjimo mokslo kongregacijos prefektas kardinolas Josephas Ratzingeris numato, jog Katalikų Bažnyčios ateityje dar laukia ne viena gili krizė. Kovo 1 d. Italijos dienraštyje *Il Tempo* paskelbtame interviu kardinolas teigia, jog Bažnyčiai, kaip praeityje yra buvę, teks patirti „išbandymų, kančių ir persekiojimų“. Tačiau ji išgyvens iki laikų pabaigos, „nors ir su didelėmis kančiomis ir, matyt, smarkiai sumažėjusi“. Nepaisant to, Bažnyčia išliks „gyvenimo ir džiaugsmo šaltiniu ir vilties pagrindu“.

Pavojingiausiaisiais dabarties klaidamoksliais kardinolas Ratzingeris pavadino „kurtumą Dievo balsui“, netikėjimą kasdieniame gyvenime (agnosticizmą) ir mėginimą traktuoti Kristų tikrai kaip žmogišką asmenį. Tikrasis dabarties stebuklas esą tai, kad šiandieniam „susiskaldžiusiam ir tamsiam pasaulyje“ ir toliau tiki milijonai žmonių. Tai, pasak kardinolo, rodo Dievo veikimą pasaulyje.

Tikėjimo mokslo kongregacijos prefektas kritiškai įvertino po Va-

tikano II Susirinkimo pasitaikiusius „nesusipratimus“. Kai kas mañes, jog pakanka „susitapatinti su pasaulio elgsenos būdais“. Todėl daug kunigų prarado savo gyvenimo pagrindą, kurį sudaro bendrystė su Kristumi. Dabar tenka svarstyti, kaip, „viena vertus, išlaikyti atvirumą pasauliui bei solidarumą su amžininkais ir, kita vertus, likti artimai susivienijus su Kristumi“. Tikrai taip įmanoma dabartyje gyventi pagal Evangeliją.

Melo Gibsono filmas „Kristaus kančia“ sukėlė bėgštavimų dėl antisemitizmo

(KAP) Žydų organizacijos kritiko Melo Gibsono filmą „Kristaus kančia“ dėl antisemitizmo kurstymo. Atsakydamas į tokią kritiką, Vatikanas patvirtino oficialią Katalikų Bažnyčios poziciją judaizmo atžvilgiu. Vasario 18 d. pokalbyje su žydų organizacijos *Anti-Defamation League* (ADL) prezidentu Abrahamu Foxmanu religinių santykių su žydais komisijos sekretorius Norbertas Hofmannas pabrėžė, jog Bažnyčia Vatikano II Susirinkimo 1965 m. deklaracijoje *Nostra aetate* atmetė bet kurią antisemitizmo formą. Foxmanas Vatikane išreiškė savo nerimą dėl „Kristaus kančios“ ir reikalavo aiškaus Bažnyčios žodžio.

Prieš pradėdant rodyti filmą kino teatruose, katalikų poziciją žydų atžvilgiu patvirtino ir bet kokį rasizmą bei antisemitizmą aiškiai atmetė Popiežiškosios krikščionių vienybės prezidentas kardinolas Walteris Kasperis. Pokalbyje su CNN jis sakė, jog dėl Kristaus kančios negalima „kaltinti nei visų tuo metu gyvenusių žydų, nei šiandieninių žydų“. Jėzaus kančia, pasak kardinolo, yra meilės visiems žmonėms ženklas ir negalinti būti naudojama paniekai ir neapykantai skleisti. Bažnyčia smerkianti visus žmonių persekiojimus. Žvelgdama į bendrą paveldą, ji ypač apgailestauja dėl „visų neapykantos proveržių, persekiojimų ir antisemitiz-

mo pavidalų, kuriuos kas nors kada nors buvo nukreipęs prieš žydus". Ši pozicija yra Bažnyčią saisstantis santykių su žydais pagrindas. Kardinolo žodžiais, Bažnyčia jaučia pareigą tęsti dialogą ir sttydinti tarp abiejų bendruomenių tarpusavio supratimo tiltus.

Popiežiškosios visuomenės komunikavimo priemonių tarybos prezidentas arkivyskupas Johnas Foley vasario 26 d. laikraštyje *La Repubblica* paskelbtame interviu pareiškė, kad Šventasis Sostas neketinąs nurodinti vietinėms Bažnyčioms, kaip šios turėtų reaguoti į filmą „Kristaus kančia“. Kiekviena vyskupų konferencija gali vertinti filmą taip, kaip jai atrodo. Jis pats filme neįžiūrėjęs antisemitizmo. Filmo peržiūra paskatinusi jį apmąstyti savo asmeninę kaltę dėl Kristaus kančios.

Jungtinių Valstijų vyskupų konferencijos filmų komisijos direktorius Gerri Pare'as pavadino Gibsono filmą „Kristaus kančia“ režisieriaus ir prodiuserio „asmeninio maldin-gumo išraiška“. Režisierius paimąs elementų iš visų keturių evangelijų bei tradicijos ir visa tai supinąs su savo paties įsivaizdavimais. Būtent todėl istorinio ir religinio išsilavinimo neturinčiam žiūrovui filmas sunkiai suprantamas: „Kančia neabejotinai yra esminis išganymo istorijos taškas. Tačiau Gibsonas perdėm domisi kaip, apleisdamas kodėl“. Antisemitinių tendencijų filme nėra. Jėzus pats sako, jog gyvybę atiduoda savanoriškai ir niekas už tai nėra atsakingas. Kita vertus, Gibsonas aiškiai parodąs, kad dėl Jėzaus mirties ant kryžiaus kaltos visos žmonijos nuodėmės. „Kristaus kančioje“ žydai, kaip ir kitos visuomeninės grupės, rodomi kaip gėrio ir blogio samplaika. Galiausiai filmas neleidžia suabejoti, kad Jėzų nukryžiuvo romėnai. Filmų komisijos direktorius reziuumuoja: religingiems kino žiūrovams „Kristaus kančia“ gali išryškinti visą kryžiaus mirties, prisikėlimo ir atpirkimo dramą, tuo tarpu kitiems atmintyje veikiau išliks „tiesiog siaubingi iš arti rodo-

mi kankinamo ir kruvino Jėzaus vaizdai“.

Italų rašytojas ir žurnalistas Vittorio Messori straipsnyje dideliems pasaulietiniams laikraščiams Gibsono „Kristaus kančia“ įvertino kaip „radikaliai katalikišką“ filmą ir kartu kaip „iki šiol geriausią visų laikų filmą apie Jėzų“. Filmo „radikalų katalikiškumą“ sudaro pirmiausia tai, kad nepasiduodama „demitologizacijai“ rimtai traktuojant evangelijas kaip tikslus aprašymus. Jėzus vaizduojamas kaip „tikras žmogus ir tikras Dievas“. Prie filmo „katalikiškumo“ taip pat prisideda eucharistinis ir marijiškasis aspektas.

Austrijoje požiūrį į Gibsono filmą išreiškė vyskupų konferencijoje už komunikavimo priemones atsakingas vyskupas Egonas Kapellari. Anot jo, pagrindinė filmo ištara ta, kad kenčia pats Dievas ir Kristuje nužengia „į didžiausio skausmo pragarą“, „kaltės bedugnę“ ir tą pragarą tartum „apgręžia“. Kalbėdamas apie kaltinimus antisemitizmu, vyskupas priminė, kad antižydiškas nuotaiikas šiandien maitinąs ne religiniai, bet politiniai motyvai, susiję su konfliktu Artimuosiuose Rytuose. Įsivaizdavimas, kad Jėzų nužudė „žydai“, pasmerktas žlugti nuo pat pradžių, nes Jėzus, jo motina ir apaštalai buvo žydai. Gibsono filme veikiau kalbama apie tai, kokį vaidmenį atliekąs žiūrovas, – ar jis tarp tų, kurie kelia Kristui skausmą, ar tarp tų, kurie nori jį paguosti?

Paryžiaus arkivyskupas, kardinolas Jean-Marie Lustiger pareiškė, jog filmo atžvilgiu laikosi „rezervuotai“. Jis žvelgiąs į tokius meninius projektus „labai asmeniškai“. Kardinolas pripažino, jog filmo dar nematęs, tačiau pabrėžė, jog iš esmės labai skeptiškai žiūrįs į „Kristaus kančios istorijos inscenizacijas teatruose ir juolab kino filmuose“.

Italų režisierius Franco Zeffirelli, 1977 m. sukūręs filmą „Jėzus iš Na-

zareto“, Gibsono filmą kritikavo kaip „barokinį kraujo troškimą“, atkrytį į įveiktas interpretacines schemas. Filmas, anot jo, esąs „nuoseklus ekstazinių ir nepasotinamų kraujo orgijų, būdingų barokiniam vaizdų pasauliui, atgaminimas“. Žiūrovas po filmo jaučiasi tarsi pats būtų išplaktas ir nukankintas. Be to, „Kristaus kančia“ pasakojama „nereikalinga ir nesuprantama“ vaizdų kalba, todėl Gibsonui nepavyksta įtikinamai atmesti kaltinimų antisemitizmu.

Europos katalikų teologų draugijos susitikimas

Vasario 20–22 d. Fliueli-Ranfte (Šveicarijoje) vykusiame Europos katalikų teologų draugijos dalykinyame susitikime dalyvavo 23 įvairių Europos universitetų atstovai iš 13 valstybių. Lietuvai atstovavo VDU Katalikų teologijos fakulteto Religijos studijų katedros vedėjas kun. doc. dr. Romualdas Dulskis. Susitikimo metu svarstyti teologijos uždaviniai šiandienos žemyno visuomeninių problemų kontekste. Pagrindinis dėmesys skirtas artėjančiam kontinentiniam Europos katalikų teologų draugijos rengiamam kongresui „Baimės, nuogąstavimai ir nerimas Europoje: iššūkiai teologijai“, kuris įvyks 2004 m. rugpjūčio 29 – rugsėjo 2 d. Friburge ir Ženevoje. Dalį laiko susitikimo dalyviai skyrė šv. Mikalojaus Fliujiečio, nacionalinio Šveicarijos šventojo, garsaus mistiko, padariusio įtaką visuomenei bei politinei Šveicarijos raidai, gyvenimo ir charizmos analizei.

-krd-

Šv. Kazimiero jubiliejiniai metai

Vilnius

Programa

Kovo 4 d.

Šv. Kazimiero išskilmė, Jo Eminencija Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis Arkikatedroje paskelbia Šv. Kazimiero jubiliejinį metus.

Kovo 4–7 d. (ketvirtadienį – sekmadienį)

Šv. Kazimiero sarkofagas pagerbiamas Arkikatedros centrinėje navoje. Kovo mėnesio sekmadieniais Šv. Kazimiero bažnyčioje po 12.00 val. šv. Mišių pristatomas šv. Kazimiero gyvenimas ir šventovės istorija.

Balandžio 29 d. (ketvirtadienį) 17.00 val.

Nacionaliniame muziejuje šv. Kazimierui skirtas kultūros ir istorijos vakaras.

Gegužės 2 d. (sekmadienį)

Šv. Kazimiero bažnyčioje prieš 12.00 val. šv. Mišias šventovės istorijos parodos atidarymas.

Gegužės 3–7 d. (pirmadienį – penktadienį) 15.00–17.00 val.

ekskursijos moksleiviams ir visiems maldininkams „Šv. Kazimieras – jaunimo globėjas“, Šv. Kazimiero koplyčia – Šv. Kazimiero bažnyčia.

Gegužės 6 d. – lapkričio 10 d.

Nacionaliniame muziejuje I paroda „Šv. Kazimiero kultas ir ikonografija“; parodos atidarymas gegužės 6 d. (ketvirtadienį) 16.00 val.

Gegužės 7 d. (penktadienį) 19.00 val.

šv. Kazimierui dedikuotos poezijos vakaras Aliumnato kiemelyje.

Gegužės 8 d. (šeštadienį)

10.00 val. mokslinė konferencija „Šv. Kazimiero kulto patvirtinimo ir Šv. Kazimiero bažnyčios 400 metų jubiliejus“ Vilniaus jėzuitų gimnazijos salėje.
17.30 val. šv. Mišios Šv. Kazimiero bažnyčioje, po jų – jaunimo chorų giesmės.
20.00 val. vigilija Arkikatedros šv. Kazimiero koplyčioje.

Gegužės 9 d. (sekmadienį)

9.00 val. šv. Mišios Arkikatedroje šv. Kazimiero garbei.
10.00 val. teatralizuotos eisenos į Šv. Kazimiero bažnyčią išlydėtuves Arkikatedros aikštėje; eisena pakeliui sustos prie Vilniaus universiteto.
12.00 val. iškilmingos šv. Mišios Šv. Kazimiero bažnyčioje.
15.00 val. gegužinių giesmių popietė ir vakaronė Arkikatedros aikštėje.
21.00 val. Šv. Kazimiero bažnyčioje „Baroko himnas Kūrėjui: muzika ir architektūra“. Dalyvauja choras *Brevis* ir Senosios muzikos ansamblis, rodomos Šv. Kazimiero bažnyčios vaizdų fotoprojekcijos.

Lapkričio 18 d. – 2005 m. kovo 4 d.

Nacionaliniame muziejuje II paroda „Šv. Kazimiero kultas ir ikonografija“; parodos atidarymas lapkričio 18 d. (ketvirtadienį) 16.00 val.

Lapkričio 21 d. (sekmadienį)

Kristaus Karaliaus išskilmė. Šv. Kazimiero jubiliejinių metų pabaiga.

Jubiliejinių metų programoje taip pat numatytos šv. Kazimierui skirtų leidinių, parodų katalogų sutiktuvės.

Informacijos teirautis: curia@vilnensis.lt, tel. (5) 262 70 98 (d. d. 10.00–14.00)

Į ekskursijas registruotis Arkikatedroje bazilikoje, tel. (5) 261 11 27

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
LT-2001 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-3000 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
Elvyra Žeizienė / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-3000 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-3000 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.
ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“